

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUDSKA PRAKSA“ IZ 2019. GODINE

Prilog br. 1.

POREZI

Uručenje naloga za plaćanje i pokretanje postupka prinudne naplate

Član 43. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, **7/13 i 71/14**),

POSTUPCI PRINUDNE NAPLATE POREZNE OBAVEZE MOGU SE ZAKONITO PRIMJENJIVATI SAMO NA ONU POREZNU OBAVEZU ZA KOJU JE POREZKOM OBVEZNIKU URUČEN NALOG ZA PLAĆANJE, TAKO DA SE RJEŠENJE O POKRETANJU POSTUPKA PRINUDNE NAPLATE DONOSI TEK NAKON ŠTO POREZNI OBVEZNIK PRIMI NALOG ZA PLAĆANJE, A POREZNA OBAVEZA OSTANE NEPLAĆENA DO ISTEKA ROKA NAVEDENOG U NALOGU ZA PLAĆANJE.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica predmeta slijedi: da je Porezna uprava Federacije BiH – Kantonalni porezni ured Tuzla – Ispostava Živinice, dana 18.09.2003. godine, donijela nalog broj 10-3/6-15-07-10128, za plaćanje poreza na imovinu za 2003. godinu, u iznosu od 96,00 KM; da je na istom dokumentu rukom ispisana zabilješka, ovjerena potpisom i pečatom navedene porezne Ispostave Živinice, u kojoj je navedeno: „Dostava pokušana dana 25.09.2003. godine. Nalog vraćen uz obrazloženje da je imenovani nepoznat odsutan a otac odbija prijem“ (s tim što je riječ „nepoznat“ u navedenoj zabilješci precrtana); da je, i pored konstatacije na pomenutom nalogu za plaćanje da je isti vraćen i da nije dostavljen tužiocu, prvostepeni organ, na osnovu tog naloga za plaćanje, donio naprijed pomenuto rješenje broj 10-3/02-15-20-03-02882-3-12, od 24.05.2004. godine, o pokretanju postupka prinudne naplate protiv tužioca, radi naplate poreza na imovinu za 2003. godinu u iznosu od 96,00 KM, kao i troškova prinudne naplate u iznosu od 100,00 KM, što sve ukupno iznosi 196,00 KM; da prema stanju u spisima ni ovo rješenje, baš kao ni nalog za plaćanje na osnovu kojeg je doneseno, nikada nije dostavljeno tužiocu; da nakon donošenja tog rješenja o pokretanju prinudne naplate prema tužiocu nisu preduzimane nikakve radnje radi naplate navedene porezne obaveze sve do donošenja predmetnog prvostepenog rješenja, koje je doneseno dana 04.03.2014. godine, tj. gotovo 10 godina nakon donošenja pomenutog rješenja o pokretanju postupka prinudne naplate; da je prvostepeno rješenje tužiocu dostavljeno na adresu na kojoj živi njegov otac.

Da je tužilac protiv prvostepenog akta izjavio žalbu tuženom, u kojoj je, između ostalog, istakao: da je od svog oca preuzeo prvostepeno rješenje i da je, nakon uvida u njen sadržaj, ne znajući o kakvoj vrsti poreza se radi, prema žalbenim navodima, kontaktirao službenu osobu prvostepenog organa koja je tužiocu usmeno obavijestila da postoje dva rješenja za porez na imovinu za 2003. godinu, od kojih je jedno (rješenje broj 10-3-01-15-20-03-02517-4-12, od 04.03.2014. godine) doneseno na osnovu naloga za plaćanje broj 10-3/6-15-07-06099, od 16.07.2003. godine, a drugo (rješenje broj 10-3-01-15-20-03-02882-4-12, od 04.03.2014. godine, koje predstavlja prvostepeni akt u ovom upravnom sporu) na osnovu naloga za plaćanje broj 10-3/6-15-07-10128, od 18.09.2003. godine, nakon čega je tužilac od strane te službene osobe upućen u poreznu Ispostavu Živinice, gdje mu je predočen ugovor o ustupanju poslovnih prostorija na

korištenje koji je tužilac, dana 01.06.1999. godine, zaključio sa svojom sestrom, uz obrazloženje da je tužilac vlasnik poslovnog prostora iz tog ugovora i da, kao vlasnik, podliježe obavezi plaćanja poreza na imovinu, a da mu je na upit zašto mu rješenje o poreznoj obavezi nikada nije dostavljeno, odgovoreno da nijedno od rješenja nije primljeno na adresi na koju su ih slali iz te porezne Ispostave, i da je na većini dostavnica pisalo da „... *navedeni ne živi na adresi*“; da je tužilac dana 06.12.1997. godine, u kući koja je u to vrijeme bila u vlasništvu njegovog djeda, otvorio trgovinsku radnju i da je, da bi zadovoljio uslove iz člana 16. tačka e) Zakona o trgovini (koje odredbe kao uslov propisuju da je za osnivanje trgovinske radnje potrebno da ima u vlasništvu, posjedu ili zakupu poslovni prostor), sa djedom zaključio ugovor kojim mu je djed ustupio poslovni prostor na korištenje, ali da je trgovačku djelatnost obavljao samo do 02.06.1999. godine, kada je izvršio stalnu obustavu rada, što je utvrđeno rješenjem nadležnog organa broj 02/12-20-146, od 02.06.1999. godine, nakon čega je u istom poslovnom prostoru trgovačku djelatnost počela da obavlja tužiočeva sestra, sa kojom je tužilac iste godine zaključio ugovor o ustupanju poslovnog prostora na korištenje.

Prema navodima žalbe, tužilac je uz žalbu o svim pomenutim i drugim činjenicama iz žalbe priložio odgovarajuće dokaze (12 priloga), s tim što se u žalbi, između ostalog, pozvao i na zastaru propisanu odredbama člana 73. i 74. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 i 91/15), te predložio da se postupak obustavi na osnovu odredaba člana 47. i 48. istog Zakona.

...

Iz sadržaja odredaba člana 43. stav 2. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine jasno proizilazi da se postupci prinudne naplate mogu primjenjivati samo na onu poreznu obavezu za koju je uručen nalog za plaćanje, dok iz odredaba stava 3. istog člana proizilazi da se rješenje o pokretanju postupka prinudne naplate donosi nakon što porezni obveznik primi nalog za plaćanje (a porezna obaveza ostane neplaćena).

Iz citiranih odredaba slijedi da prvostepeni organ u konkretnom slučaju nije imao valjanog zakonskog osnova da protiv tužioca uopšte pokrene postupak prinudne naplate i da donosi bilo koja rješenja po osnovu prinudne naplate, pa ni predmetno prvostepeno rješenje (kao ni rješenje o pokretanju prinudne naplate iz 2004. godine), jer iz dokaza u spisu nespornim slijedi da u konkretnom slučaju tužiocu ne samo da nije uručen predmetni nalog za plaćanje, nego nema dokaza ni da mu je uručeno rješenje na osnovu kojeg je protiv tužioca pokrenut postupak prinudne naplate.

Da predmetni nalog za plaćanje nije uopšte uručen tužiocu potvrđuje ne samo odsustvo dostavnice o uručanju, nego i rukom ispisana zabilješka na predmetnom nalogu za plaćanje u kojoj je, kao što je naprijed rečeno, navedeno: „*Dostava pokušana dana 25.09.2003. godine. Nalog vraćen uz obrazloženje da je imenovani nepoznat-odsutan a otac odbija prijem*“ (s tim što je riječ „*nepoznat*“ u navedenoj zabilješci precrtana).“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016310 17 U, od 16.01.2019. godine)

Prilog broj 2.

POREZI

Način dostavljanja rješenja o utvrđivanju poreznih obaveza – zakonska pretpostavka o uručanju

Član 3. stav 1. tačka 12. i član 2. Zakona o Poreznoj upravi Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, **7/13 i 71/14**)

U POGLEDU DOSTAVLJANJA RJEŠENJA O UTVRĐIVANJU POREZNIH OBAVEZA NEPRIMJENJIVA JE ZAKONSKA PRETPOSTAVKA SADRŽANA U ODREDBAMA ČLANA 3. STAV 1. TAČKA 12. ZAKONA O POREZNOJ UPRAVI FEDERACIJE BIH PREMA KOJOJ SE SMATRA DA JE DOKUMENT URUČEN FIZIČKOM LICU I AKO JE POSLAT PREPORUČENOM POŠTOM NA POSLJEDNJU POZNATU ADRESU ILI MJESTO STANOVANJA TOG FIZIČKOG LICA (BEZ OBZIRA NA TO DA LI JE TO LICE PRIMILO DOKUMENT), JER TE ODREDBE NISU U SKLADU SA ODREDBAMA ČLANA 2. TOG ZAKONA, NI SA OPŠTIM NAČELIMA UPRAVNOG POSTUPKA, A U PROTIVNOSTI SU I SA PRAVOM NA PRAVIČNO SUĐENJE, ODNOSNO PRAVOM NA PRISTUP SUDU, PO ODREDBAMA ČLANA 6. EVROPSKE KONVENCIJE O LJUDSKIM PRAVIMA.

Iz obrazloženja:

„ ... Sud posebno napominje da je odredbama člana 3. stav 1. tačka 12. Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH uvedena zakonska pretpostavka prema kojoj se smatra da je dokument uručen fizičkom licu ako je uručen tom fizičkom licu ili njegovom zakonskom zastupniku, predstavniku ili punomoćniku, ili ako je dokument poslat preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja tog fizičkog lica (bez obzira na to da li je to lice primilo dokument), ali da te odredbe nisu u skladu sa opštim načelima upravnog postupka, i da su u protivnosti sa pravom na pravično suđenje, odnosno pravom na pristup sudu, po odredbama člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima.

Ovo stoga što bi priznavanjem kao uredne dostave rješenja o utvrđivanju poreznih obaveza, u situacijama kada dostava tih rješenja, iz bilo kojih razloga, nije de facto izvršena stranci na koju se rješenje odnosi, odnosno njegovom punomoćniku ili zastupniku (ako je netačna adresa, ako se stranka u vrijeme dostavljanja nije nalazila na adresi, i sl.), dovelo do mogućnosti da se svakom poreskom obvezniku utvrdi nepostojeća ili nepravilna porezna obaveza (ukoliko takav porezni obveznik za njeno postojanje sazna nakon isteka roka za žalbu protiv takvog rješenja), a da stranka ne bi imala priliku i mogućnost da u upravnom postupku i upravnom sporu dokazuje da takva obaveza ne postoji, ili da nije pravilno obračunata (s tim što bi u takvoj situaciji stranka bila dužna platiti ne samo nepostojeću ili nepravilno utvrđenu obavezu u punom iznosu, nego i zateznu kamatu koja se, shodno odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate na javne prihode - „Službene novine Federacije BiH“, broj 48/01, 52/01 - ispravka, 42/06, 28/13, 66/14, 86/15 i 34/18, naplaćuje zbog zakašnjenja u plaćanju.

Vezano za naprijed pomenutu zakonsku pretpostavku iz člana 3. stav 1. tačka 12. Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH (prema kojoj se smatra da je dokument uručen fizičkom licu ako je uručen tom fizičkom licu ako mu je poslat preporučenom poštom na posljednju poznatu adresu ili mjesto stanovanja tog fizičkog lica), sud posebno napominje da je odredbama člana 2. istog Zakona propisano da će, ukoliko su odredbe ovog Zakona drugačije uređene drugim zakonima u Federaciji, odredbe ovog Zakona imati prioritet nad drugim odredbama, ali samo u oblastima kojima se regulišu: *organizacija i rukovodstvo Porezne uprave, saradnja Porezne uprave sa drugim vladinim organima, prava i obaveze Porezne uprave i poreznih obveznika, identifikacija i registracija poreznih obveznika, podnošenje poreznih prijava i plaćanje poreza, razrez i naplata poreza, prinudna naplata poreznih obaveza, inspeksijski nadzor, obračun i naplata kamata, odbici i povrat više plaćenih poreza, rokova zastare za razrez, naplata i povrat poreza, žalbe na porezna rješenja, administrativne kazne za porezne prekršaje, podzakonski akti i porezna mišljenja.*

S obzirom da oblast uručenja dokumenata poreznim obveznicima nije navedena među oblastima koje, po odredbama člana 2. Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH, imaju prioritet nad odredbama drugih zakona, kojima su ta pitanja drugačije regulisana, to, po shvatanju suda, takođe ukazuje da odredbe člana 3. stav 1. tačka 12. Zakona o poreznoj upravi Federacije BiH ne

moгу imati prioritet u odnosu na odredbe Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99), kojima je drugačije regulisana oblast dostavljanja, pogotovo ukoliko se radi o dostavljanju akata kojima se strankama utvrđuju obaveze ili uspostavljaju prava, a na koje akte stranke imaju zakonsku mogućnost izjavljivanja pravnih lijekova.“
(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016310 17 U, od 16.01.2019. godine)

Prilog broj 3.:

RATNI VOJNI INVALIDI

Utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta po osnovu oboljenja

Član 11. i 49. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10)

ZAHTJEV ZA UTVRĐIVANJE NOVOG PROCENTA VOJNOG INVALIDITETA, U VEZI SA NASTALOM PROMJENOM ZDRAVSTVENOG STANJA, MOŽE SE ZAKONITO PODNIJETI SAMO ZA ONA OBOLJENJA ZA KOJA JE U POSTUPKU KONAČNO I PRAVOSNAŽNO UTVRĐENO DA SU NASTALA NAKON STUPANJA U ORUŽANE SNAGE, I DA JE NJIHOV NASTANAK UZROKOVAN ISKLJUČIVO RATNIM OKOLNOSTIMA.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisima slijedi da je osporenim aktom odbijena kao neosnovana žalba tužioca izjavljena protiv rješenja Službe za boračko invalidsku zaštitu, stambene poslove i integraciju raseljenih lica Grada Tuzla broj 10-41-517/17 MD, od 17.01.2017. godine, kojim je, kao neosnovan, odbijen zahtjev tužioca za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je prvostepenim rješenjem broj 11-41-UP/LI/2-372/05, od 28.04.2008. godine, tužiocu bilo priznato svojstvo ratnog vojnog invalida VII grupe sa 50% vojnog invaliditeta, i to privremeno do 30.04.2010. godine, a zbog bolesti (PTSP – posttraumatski stresni poremećaj) za koju se ne može pouzdano zaključiti da je nastala pod ratnim okolnostima, ali se može zaključiti da su ratni naponi znatno uticali na njeno pogoršanje; da je prvostepenim rješenjem broj 11-41-UP/LI/2-372/05, od 21.05.2010. godine, tužiocu bilo priznato svojstvo ratnog vojnog invalida VII grupe sa 50% vojnog invaliditeta, i to trajno, a zbog bolesti (PTSP – posttraumatski stresni poremećaj) za koju se ne može pouzdano zaključiti da je nastala pod ratnim okolnostima, ali se može zaključiti da su ratni naponi znatno uticali na nepovoljan tok - pogoršanje; da je tužilac predmetnim zahtjevom tražio utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta; da je prvostepeni organ, nakon što je utvrdio naprijed navedene činjenice, ocijenio da, s obzirom na odredbe člana 11. stav 2. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17), kao i uzrok invalidnosti kod tužioca, zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta nije osnovan, zbog čega je odlučeno kao u izreci prvostepenog akta.

...

Ako se odredbe člana 11. i 49. citiranog Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica posmatraju u međusobnoj vezi, po shvatanju suda može se zaključiti da se odredbe člana 11. odnose na oštećenja organizma po osnovu oboljenja koje je postojalo prije stupanja u Oružane snage, pa se pogoršalo pod ratnim okolnostima, ili po osnovu oboljenja za koje se ne može pouzdano zaključiti da je prouzrokovano pod ratnim okolnostima, ali se može

zaključiti da su ratni naponi uticali na njegovo pogoršanje, dok se odredbe člana 49. odnose na oštećenja organizma po osnovu oboljenja koje nije postojalo prije stupanja u Oružane snage, nego je nastalo nakon stupanja u Oružane snage, i to pod ratnim okolnostima, ili po osnovu oboljenja za koje se može pouzdano zaključiti da je prouzrokovano ratnim okolnostima, odnosno da je nastalo uslijed ratnih napora.

Prema tome, shodno odredbama člana 49. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica, zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom zdravstvenog stanja može se zakonito podnijeti samo za ona oboljenja koja nisu obuhvaćena odredbama člana 11. stav 1. tog Zakona, odnosno, kako je naprijed navedeno, samo za ona oboljenja za koja je u postupku konačno i pravosnažno utvrđeno da su nastala nakon stupanja u Oružane snage, i da je njihov nastanak uzrokovan isključivo ratnim okolnostima (što znači da se radi o specifičnim oboljenjima za koja se može dokazati da se ne bi pojavila da nije bilo službe u Oružanim snagama).

U konkretnom slučaju, iz činjenica predmeta nespornim proizilazi da su u ranijim postupcima obavljena medicinska vještačenja od strane ljekarskih komisija Instituta za medicinsko vještačenje Sarajevo, te da su na osnovu tih nalaza donesena ranija pravosnažna rješenja u ovoj upravnoj stvari (naprijed pomenuta rješenja broj 11-41-UP/LI/2-372/05, od 28.04.2008. godine, i broj 11-41-UP/LI/2-372/05, od 21.05.2010. godine), i da je u oba rješenja tužiocu svojstvo ratnog vojnog invalida bilo priznato zbog bolesti (PTSP – posttraumatski stresni poremećaj) za koju se ne može pouzdano zaključiti da je nastala pod ratnim okolnostima, ali se može zaključiti da su ratni naponi znatno uticali na njeno pogoršanje.

Stoga sud smatra da je pravilan stav tuženog i prvostepenog organa da u konkretnom slučaju ne postoji valjan zakonski osnov za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta, te da zahtjev tužioca ne bi bio osnovan čak i kada bi bili tačni navodi tužioca da je kod njega došlo do pogoršanja oboljenja po osnovu kojeg mu je utvrđen vojni invaliditet.

Iz istih razloga sud smatra neosnovanim navode tužbe o povredi pravila postupka vezanih za utvrđivanje činjenica koje se tiču pogoršanja oboljenja, jer i sud cijeni da, u vezi eventualnog pogoršanja oboljenja po osnovu kojeg je tužiocu utvrđen vojni invaliditet, nije bilo potrebno utvrđivati bilo koje činjenice, odnosno na te okolnosti provoditi novi postupak vještačenja, budući da bi se zahtjev tužioca morao odbiti kao neosnovan i u slučaju da je (bespotrebno) vođen postupak novog vještačenja i da je u tom postupku utvrđeno pogoršanje predmetnog oboljenja.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016331 17 U, od 18.01.2019. godine)

Prilog broj 4.:

EKSPROPRIJACIJA

Ekspropisanje preostalog dijela nekretnine

Član 11., 16., 22. i 29. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16),

POVODOM NEPOSTOJANJA PRIVREDNOG INTERESA ZA KORIŠTENJE NEKRETNINA, ODNOSNO ZBOG ONEMOGUĆAVANJA ILI BITNOG POGORŠANJA DOTADAŠNJE EGZISTENCIJE VLASNIKA NEKRETNINA, ILI ZBOG ONEMOGUĆAVANJA NORMALNOG KORIŠTENJA NEKRETNINE, ZAKONITO SE MOŽE EKSPROPRIISATI SAMO PREOSTALI DIO NEKRETNINE KOJA JE PREDMET

EKSPROPRIJACIJE, A NE I NEKA DRUGA NEKRETNINA, KOJA UOPŠTE NIJE PREDMET EKSPROPRIJACIJE.

UKOLIKO VLASNIK NEKRETNINE U POSTUPKU EKSPROPRIJACIJE PODNESE ZAHTJEV DA MU SE, U SMISLU ODREDBA ČLANA 11. ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI, EKSPROPRIŠU I NEKE DRUGE NEKRETNINE, KOJE UOPŠTE NISU PREDMET EKSPROPRIJACIJE, TVRDEĆI DA NEMA DALJEG PRIVREDNOG INTERESA DA IH KORISTI, TAKAV ZAHTJEV ZA EKSPROPRIJACIJU NADLEŽNI ORGAN DUŽAN JE ODBITI KAO NEOSNOVAN, I TO BEZ PROVOĐENJA VJEŠTAČENJA NA OKOLNOSTI IZ ČLANA 11. ZAKONA O EKSPROPRIJACIJI, JER ZA USVAJANJE TAKVOG ZAHTJEVA NE POSTOJI VALJAN PRAVNI OSNOV.

Iz obrazloženja:

„Iz odredaba člana 11. stav 1., 3. i 4. Zakona o eksproprijaciji vidljivo je da se po tim zakonskim odredbama zakonito može eksproprijsati samo preostali dio nekretnine koja je predmet eksproprijacije, a ne i neka druga nekretnina, koja uopšte nije predmet eksproprijacije.

S obzirom na takav sadržaj odredaba člana 11. stav 1., 3. i 4. Zakona o eksproprijaciji, sud smatra da je organ koji odlučuje o zahtjevu stranaka postavljenom po tim odredbama, tj. o zahtjevu za eksproprijaciju preostalog dijela nekretnine, u svakom konkretnom slučaju dužan najprije utvrditi da li se radi o dijelu nekretnine koja je predmet eksproprijacije, i da će, ukoliko to utvrdi, dalje utvrđivati da li vlasnik nekretnine ima ili nema privrednog interesa da koristi preostali, tj. neeksproprijsani dio nekretnine, odnosno da li mu je, uslijed eksproprijacije, na preostalom dijelu onemogućena ili bitno pogoršana njegova dotadašnja egzistencija ili mu je onemogućeno normalno korištenje preostalog dijela nekretnine.

Međutim, ukoliko utvrdi da se ne radi o dijelu nekretnine koja je predmet eksproprijacije, nego o nekoj drugoj nekretnini, koja uopšte nije predmet eksproprijacije, tada je organ koji vodi postupak, po shvatanju suda, takav zahtjev za eksproprijaciju dužan odbiti kao neosnovan, budući da za eksproprijaciju takve, posebne nekretnine, u Zakonu o eksproprijaciji (a ni u drugim postojećim propisima), ne postoji valjan pravni osnov za usvajanje zahtjeva.

Na ovakvo stanovište, po shvatanju suda, ukazuju ne samo citirane, nego i druge odredbe Zakona o eksproprijaciji, a posebno odredbe člana 16., 22. i 29. Zakona o eksproprijaciji, ...

Iz sadržaja odredaba člana 16. stav 2. Zakona o eksproprijaciji proizilazi da prijedlog za utvrđivanje javnog interesa za eksproprijaciju sadrži elaborat eksproprijacije, u kome se, između ostalog, navode i podaci o nekretninama za koje se predlaže utvrđivanje javnog interesa za eksproprijaciju, dok iz odredaba člana 22. tačka 2. istog Zakona proizilazi da i u prijedlogu za eksproprijaciju nekretnina moraju biti naznačene nekretnine za koju se predlaže eksproprijacija.

Dalje, iz citiranih odredaba člana 29. istog Zakona proizilazi da prijedlog za eksproprijaciju usvaja nadležni organ rješenjem, koje, između ostalog, sadrži i naznačenje nekretnine koja se ekspropriše uz navođenje podataka iz zemljišnih i drugih javnih knjiga u kojima se vode evidencije o nekretninama.

Iz sadržaja odredaba člana 16. i 29. Zakona o eksproprijaciji vidljivo je da se zakonito mogu eksproprijsati samo one nekretnine za koje su nadležni organi donijeli akt o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju i rješenje o eksproprijaciji, te da se ni rješenjem o eksproprijaciji, ni dopunskim rješenjem o eksproprijaciji, ne mogu zakonito eksproprijsati

nekretnine za koje prethodno nije utvđen javni interes za eksproprijaciju i za koje prethodno nije doneseno rješenje kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju.

Ovo tim prije ako se ima u vidu da se, shodno odredbama člana 16. stav 5. Zakona o eksproprijaciji, protiv akta o utvrđivanju javnog interesa može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda (osim u slučajevima iz člana 15. ovog Zakona, kada je javni interes utvrđen zakonom).

To praktično znači da lica, koja smatraju da za eksproprijaciju njihovih nekretnina postoji javni interes za eksproprijaciju, protiv akta kojim je utvrđen javni interes mogu pokrenuti upravni spor u kome bi dokazivali postojanje javnog interesa, ali da za nekretnine koje nisu obuhvaćene tim aktom, kao ni rješenjem kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju, nemaju valjan zakonski osnov po kojem bi u postupku eksproprijacije tražili da se i te nekretnine eksproprišu po odredbama člana 11. Zakona o eksproprijaciji, jer se takav zahtjev po tim zakonskim odredbama može, kako je naprijed rečeno, postaviti samo za preostali dio nekretnine koja je predmet eksproprijacije.

To dalje, po shvatanju suda, znači da, ukoliko vlasnici neke nekretnine koja nije obuhvaćena aktom o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, odnosno rješenjem kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju, mogu jedino tužbom za pokretanje upravnog spora dokazivati da postoji javni interes i za njenu eksproprijaciju, ili tužbom u parničnom postupku dokazivati da zbog eksproprijacije susjednih (bližih ili daljih) nekretnina trpe određenu štetu i, po tom osnovu tražiti naknadu štete.

Prema tome, da bi se zakonito odlučilo o zahtjevu za eksproprijaciju koji je postavljen u skladu sa odredbama člana 11. Zakona o eksproprijaciji, organ koji odlučuje o zahtjevu dužan je, prije svega, najprije utvrditi da li je nekretnina (ili nekretnine, ako ih je više), za koju je postavljen takav zahtjev, obuhvaćena aktom o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, odnosno rješenjem kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju, i, samo ako utvrdi da jeste obuhvaćena tim aktima, ali da je predviđena samo eksproprijacija jednog njenog dijela, a ne eksproprijacija cijele nekretnine, ispitati da li su ispunjeni uslovi iz tog člana za eksproprijaciju preostalog dijela te nekretnine.

U suprotnom, tj. ako utvrdi da nekretnina, za koju je postavljen takav zahtjev, nije obuhvaćena aktom o utvrđivanju javnog interesa za eksproprijaciju, odnosno rješenjem kojim se usvaja prijedlog za eksproprijaciju, nadležni organ je, kako je naprijed već navedeno, dužan takav zahtjev odbiti kao neosnovan, i to bez ispitivanja da li su ispunjeni uslovi iz člana 11. Zakona o eksproprijaciji za eksproprijaciju te nekretnine (jer se, u tom slučaju, zahtjevu zainteresovanih lica ne bi moglo udovoljiti čak i ako se pouzdano utvrdi da su ispunjeni uslovi iz člana 11. Zakona o eksproprijaciji).“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016333 17 U, od 22.01.2019. godine)

Prilog broj 4.:

EKSPPROPRIJACIJA

Način utvrđivanja činjenica u pogledu postojanja ili nepostojanja privrednog interes za korištenje preostalog dijela nekretnine

Član 11., 16., 22. i 29. Zakona o eksproprijaciji („Službene novine Federacije BiH“, broj 70/07, 36/10, 25/12 i 34/16),

ČINJENICE KOJE SE TIČU ODGOVORA NA PITANJE DA LI VLASNICI IMAJU, ILI NEMAJU, PRIVREDNI INTERES DA KORISTE PREOSTALI DIO NEKRETNINE, NE MOGU SE ZAKONITO UTVRĐIVATI JEDINO VJEŠTAČENJEM PO VJEŠTAKU EKONOMSKE STRUKE, NEGO ANGAŽOVANJEM TIMA VJEŠTAKA, ILI USTANOVA, ODNOSNO PRAVNIH LICA SPECIJALIZOVANIH ZA TAKVA VJEŠTAČENJA.

Iz obrazloženja:

„Što se tiče navoda iz prvostepenog rješenja iz kojih proizilazi da je vještačenje po vještaku ekonomske struke „*jedini relevantan dokaz*“ o tome da li vlasnici imaju ili nemaju privredni interes da koriste preostali dio nekretnina, sud smatra za potrebnim posebno napomenuti da nije saglasan sa tom tvrdnjom, budući da je odgovor na to pitanje dosta kompleksan i da zahtijeva ili angažovanje tima vještaka (što zavisi od vrste nekretnine – da li se radi o građevinskom objektu ili zemljištu, te o vrsti objekta i kulturi zemljišta – da li je poljoprivredno, građevinsko, šumsko, i sl.), koji bi svoj zajednički nalaz trebali sačiniti timskim radom i uz međusobne konsultacije, ili zahtijeva angažovanje ustanove ili pravnog lica specijalizovanih za vještačenja (Instituta ili drugog pravnog subjekta koji se bavi takvim vještačenjima).

Cijeneći sadržaje nalaza vještaka koji su sačinjeni u prvostepenom postupku, sud je ocijenio da su i tužena strana i prvostepeni organ suviše nekritički prihvatili nalaze vještaka geološke i ekonomske struke.

S tim u vezi, sud posebno primjećuje da je vještak geološke struke, u suštini, svojim vještačenjem pokušao da odgovori na pitanje da li zainteresovana lica na predmetnim parcelama trpe štetu zbog rudarskih aktivnosti tužioca, a ne na pitanja iz člana 11. Zakona o eksproprijaciji (da li zainteresovana lica imaju ili nemaju privrednog interesa da koriste preostali dio, odnosno da li je na preostalom dijelu onemogućena ili bitno pogoršana njihova dotadašnja egzistencija, i da li im je onemogućeno normalno korištenje preostalog dijela nekretnine).

S druge strane, sud primjećuje da je nalaz vještaka ekonomske struke ne samo u potpunoj suprotnosti sa nalazima vještaka poljoprivredne i šumarske struke (iz čijih nalaza proizilazi da u konkretnom slučaju nisu ispunjeni uslovi iz člana 11. Zakona o eksproprijaciji, i čiji nalazi su, po shvatanju suda, u slučaju kada se radi o poljoprivrednom i šumskom zemljištu, ključni za odgovore na pitanja iz člana 11. Zakona o eksproprijaciji), nego je i potpuno paušalan i zasnovan isključivo na činjenicama koje ne spadaju u domen vještačenja vještaka ekonomske struke (nego u domen vještaka poljoprivredne, šumarske, geološke, saobraćajne, i drugih struka), a ne sadrži nijednu provjerljivu i relevantnu činjenicu iz ekonomske struke.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016333 17 U, od 22.01.2019. godine)

Prilog broj 5.:

PORODIČNA PENZIJA

Karakter školovanja na poslijediplomskom studiju

Član 65. ranijeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12)

Član 5., 9. i 41. Okvirnog zakona o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/07 i 59/09)

Član 92., 104., 111., 115. i 127. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 7/16, 10/16, 5/17 i 15/17)

POSLIJEDIPLOMSKI STUDIJ MOŽE IMATI KARAKTER REDOVNOG ŠKOLOVANJA, UKOLIKO JE STUDENT NASTAVU POSLIJEDIPLOMSKOG STUDIJA POHAĐAO KROZ REDOVNO ŠKOLOVANJE.

Iz obrazloženja:

„Iz sadržaja citiranih odredaba člana 65. stav 2. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju proizilazi da pravo na porodičnu penziju djetetu osiguranika pripada za vrijeme trajanja redovnog školovanja, a najkasnije do navršениh 25 godina života.

Navedenim, niti drugim odredbama tog Zakona, nije bliže određeno šta se smatra redovnim školovanjem, zbog čega sud smatra da odgovor na to pitanje treba tražiti u materijalnim propisima kojima je regulisano školovanje (obrazovanje) studenata.

Kada je u pitanju školovanje (obrazovanje) studenata, ova materija je u Bosni i Hercegovini regulisana (državnim) Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 59/07 i 59/09 – u daljem tekstu Okvirni zakon), dok je u Federaciji BiH ista materija regulisana kantonalnim zakonima.

U Tuzlanskom kantonu, u vrijeme donošenja prvostepenog rješenja, ova materije bila je regulisana Zakonom o visokom obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 8/08, 11/09, 12/09, 13/12, 16/13, 7/14 i 8/14 – u daljem tekstu kantonalni Zakon), koji je stupio na snagu dana 05.08.2008. godine, i koji se primjenjivao do dana 30.06.2016. godine, kada je na snagu stupio novi Zakon o visokom obrazovanju („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 7/16, 10/16, 5/17 i 15/17).

...

Iz sadržaja citiranih odredaba oba navedena Zakona vidljivo je da se visoko obrazovanje organizuje u tri ciklusa i da se sva tri ciklusa, uključujući i postdiplomski studij (koji vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta), mogu pohađati redovno, vanredno ili učenjem na daljinu, ili kombinovanjem ova tri načina studiranja.

U konkretnom slučaju, tužilac je, uz žalbu, priložio kopiju diplome i potvrdu Webster univerzitetu u Beču, iz koje proizilazi da je, na tom privatnom Univerzitetu, tužilac bio upisan na magistarski studij u okviru programa poslovne administracije od oktobra 2012. do maja 2014. godine, da je uspješno završio studije, da je diplomirao dana 20.12.2014. godine, i da je stekao zvanje magistra poslovne administracije.

Cijeneći dokaze priložene uz žalbu tuženi je, u obrazloženju osporenog akta, istakao da činjenice koje se navode u toj potvrdi nisu od uticaja na drugačije rješavanje konkretne upravne stvari, tvrdeći da poslijediplomski studij nema karakter redovnog školovanja.

Međutim, sud smatra da tuženi za ovakav zaključak, odnosno tvrdnju da poslijediplomski studij nema karakter redovnog školovanja nema valjanog pravnog osnova ni u citiranim odredbama člana 65. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, ni u drugim odredbama tog, ili bilo kojeg drugog zakona.

Ovo stoga što ni citiranim odredbama člana 65. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, kao ni drugim odredbama tog Zakona, nije bliže definisano šta se smatra redovnim školovanjem, dok iz odredaba člana 9. Okvirnog zakona, i odredaba člana 111. kantonalnog Zakona, proizilazi da se visoko obrazovanje može sticati redovno, vanredno ili učenjem na

daljinu, ili kombinovanjem ova tri načina studiranja (onako kako to predviđa statut visokoškolske ustanove), iz čega se dalje može zaključiti da se i drugi ciklus ili postdiplomski studij - koji vodi do akademskog zvanja magistra ili ekvivalenta (pa čak i treći ciklus, koji vodi do akademskog zvanja doktora ili ekvivalenta), mogu steći i redovnim školovanjem (obrazovanjem), što dalje znači da po oba navedena domaća Zakona, koji regulišu visoko obrazovanje/školovanje, i poslijediplomski studij može imati karakter redovnog školovanja (ukoliko je student taj studij pohađao kroz redovno obrazovanje/školovanje).

Prema tome, sud smatra da odgovor na pitanje da li se neko lice, u pogledu visokog obrazovanja/školovanja, nalazilo na redovnom školovanju, zavisi od činjenica koje se tiču načina na koji je to lice pohađalo nastavu na određenoj visokoškolskoj ustanovi, tj. da li je tu nastavu pohađalo kroz redovno ili vanredno školovanje (odnosno učenjem na daljinu, ili kombinovanjem ova tri načina studiranja), a što je bliže regulisano statutom visokoškolske ustanove.

S obzirom da se, u konkretnom slučaju, iz dokaza koje je tužilac priložio uz žalbu, kao ni iz drugih dokaza iz predmetnih spisa, ne može pouzdano utvrditi da li je tužilac na Webster univerzitetu u Beču, tokom magistarskog studija bio u statusu redovnog ili vanrednog školovanja (ili, eventualno učenja na daljinu, ili kombinovanja ova tri načina studiranja), sud smatra da je činjenično stanje u predmetnom upravnom postupku ostalo nepotpuno i nepravilno utvrđeno u pogledu odlučnih činjenica koje se tiču odgovora na pitanje da li se tužilac, nakon 27.07.2012. godine (kada je završio školovanje na pomenutom Univerzitetu u Sarajevu) i dalje nalazio na redovnom školovanju, i, ako jeste, do kada je tačno to redovno školovanje trajalo.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 015853 16 U, od 11.10.2018. godine)

Prilog broj 6.:

KATASTARSKI OPERAT

Ispravka greške u katastarskom operatu

Član 157., 78., 80., 81., 82. i 139. Zakona o premjeru i katastru nekretnina (“Službeni list SR BiH” broj 22/84, 12/87, 26/90 i 36/90, te “Službeni list R BiH” broj 4/93 i 13/94)

ISPRAVKA GREŠAKA KOJE SU NASTALE PRILIKOM UNOŠENJA PODATAKA U KATASTARSKI OPERAT (KAO ŠTO SU OČIGLEDNE GREŠKE U IMENIMA LICA KOJA SU TITULARI UPISANIH PRAVA, ILI OČIGLEDNE GREŠKE U POGLEDU NAZIVA, POVRŠINE, OBLIKA, KULTURE, KLASI I DRUGIH SADRŽAJA UPISANIH U KATASTARSKOM OPERATU), MOGU SE PO ZAHTJEVU STRANKE VRŠITI SAMO U SLUČAJU KADA SE U POSTUPKU UTVRDI DA SE PODACI KOJI SU UNESeni U KATASTARSKI OPERAT NE SLAŽU SA STVARNIM PODACIMA.

MEĐUTIM, U TAKVOM POSTUPKU NE MOGU SE VRŠITI ISPRAVKE PODATAKA KOJI SE ODOSE NA BILO KOJA STVARNA PRAVA, JER SE TAKVE PROMJENE U KATASTRU MOGU ZAKONITO VRŠITI SAMO: 1. KAD JE TO ZAKONOM ODREĐENO, 2. NA OSNOVU PRAVNO-SNAŽNE ODLUKE NADLEŽNOG ORGANA, 3. NA OSNOVU (PRAVNO-VALJANOG) UGOVORA O PRENOSU PRAVA NA NEKRETNINAMA.

Iz obrazloženja:

„Analizom citiranih i drugih odredaba Zakona o premjeru i katastru nekretnina, a imajući u vidu i nadležnost opštinskih organa uprave u postupku utvrđivanja prava upisanih u katastarskom operatu po tom Zakonu, sud zaključuje da opštinska uprava za geodetske poslove i katastar nekretnina, po odredbama člana 157. tog Zakona, u katastarskom operatu može zakonito zaključkom vršiti ispravku samo onih (očiglednih i nesumnjivih) grešaka koje su nastale prilikom unošenja podataka u katastarski operat (kao što su očigledne greške u imenima lica koja su titulari upisanih prava, ili očigledne greške u pogledu naziva, površine, oblika, kulture, klase i drugih sadržaja upisanih u katastarskom operatu), i to ukoliko u postupku utvrdi da se podaci koji su uneseni u katastarski operat ne slažu sa stvarnim podacima.

Međutim, sud smatra da se na osnovu odredaba člana 157. Zakona o premjeru i katastru nekretnina ne mogu zakonito vršiti ispravke podataka koji se odnose na bilo koja stvarna prava lica koja su u katastru upisana kao titulari tih prava, i to bez obzira da li su kao titulari prava upisani u postupku izlaganja podataka na javni uvid koja je provedena po istom Zakonu, ili je upis izvršen na osnovu isprava podobnih za takav upis.

Ovo stoga što iz odredaba člana 80. Zakona o premjeru i katastru nekretnina jasno proizilazi da se protiv rješenja komisije za izlaganje podataka može izjaviti žalba, ali samo u pogledu utvrđenih podataka premjera i katastarskog klasiranja zemljišta, a da se u pogledu utvrđivanja prava na nekretninama ne može zakonito izjaviti žalba, nego se samo može pokrenuti spor kod nadležnog suda (u roku od 30 dana po prijemu rješenja).

U konkretnom slučaju, iz činjenica predmeta nespornim proizilazi da je tužilac izjavio prigovor prilikom izlaganja podataka, i da se taj prigovor, prema njegovim navodima, nije odnosio na podatke premjera i katastarskog klasiranja zemljišta, nego na utvrđivanja prava na nekretninama, o čemu po odredbama člana 80. stav 2. Zakona o premjeru i katastru nekretnina nije nadležan da odlučuje prvostepeni organ, nego sud u parničnom postupku.

Stoga je sud zaključio da je prvostepeni organ pravilno postupio kada je predmetnim prvostepenim rješenjem odbio zahtjev tužioca za ispravku greške u katastarskom operatu, budući da iz činjenica predmeta nespornim proizilazi da se ne radi o očiglednoj greški kakva se podrazumijeva po odredbama člana 157. Zakona o premjeru i katastru nekretnina, tj. o greški koja je nastala prilikom unošenja podataka u katastarski operat, nego se radi o neriješenim imovinsko-pravnim odnosima između tužioca kao kupca predmetne parcele i njegove sestre (tj. zainteresovanog lica iz ovog upravnog spora), kao prodavca, za čije rješavanje nije nadležan prvostepeni organ, nego sud u građanskom postupku.

Da se u konkretnom slučaju radi o neriješenim imovinsko-pravnim odnosima između tužioca kao kupca predmetne parcele i njegove sestre vidljivo je iz samog zahtjeva, kao i navoda tužioca datih tokom postupka i u predmetnoj tužbi, iz kojih jasno proizilazi da tužilac, gledano u suštini, u ovoj upravnoj stvari i ne traži ispravku greške u katastarskom operatu, nego utvrđivanje da je korisnik predmetne parcele njegova sestra (tj. zainteresovano lice iz ovog upravnog spora), sa dijelom od 1/1, za koji zahtjev prvostepeni organ nije stvarno nadležan, s obzirom da o stvarnim pravima na nekretninama, uključujući i posjedovna, odlučuje isključivo sud, a ne organi uprave.

Upravo iz razloga da službe koje vode postupak upisa podataka u katastarskom operatu nisu nadležne da odlučuju o utvrđivanju bilo kakvih prava na nekretninama (osim ukoliko im takvu nadležnost daje poseban zakon), zbog čega je odredbama člana 80. stav 3. Zakona o premjeru i katastru nekretnina propisano da se, u pogledu utvrđivanja prava na nekretninama, može pokrenuti spor kod nadležnog suda, a da se ne može izjaviti žalba.

Iz istog razloga je odredbama člana 139. istog Zakona propisano da se *promjene koje u katastru nekretnina nastanu u upisanim pravima na nekretninama provode: 1. kad je to*

zakonom određeno, 2. na osnovu pravnosnažne odluke nadležnog organa i 3. na osnovu ugovora iz člana 15. stav 4. tog Zakona.

S obzirom da iz činjenica predmeta u konkretnom slučaju nespornim proizilazi da tužilac za upis promjene korisnika u katastarskom operatu ne raspolaže nijednim od navedena tri pravna osnova iz člana 139. Zakona o promjeru i katastru nekretnina, sud cijeni da bi zahtjev tužioca bio neosnovan čak i da je formulisan i tretiran na načina da se, umjesto ispravke greške, traži upis promjena korisnika u katastarskom operatu.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016116 17 U, od 27.12.2018. godine)

PRILOZI ZA ČASOPIS SUDSKA PRAKSA

Prilog broj 1.:

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Ponovno priključenje ranijeg korisnika na distributivnu mrežu

Član 79. ranijih Opštih uslova za isporuku električne energije (“Službene novine Federacije BiH” broj 35/08, 81/08, 32/10, 37/10 i 57/12), koji su se primjenjivali do 01.01.2015. godine

Član 55. trenutno važećih Opštih uslova za isporuku električne energije - “Službene novine Federacije BiH” broj 89/14 i 7/18), koji se primjenjuju od 01.01.2015. godine

Zakon o električnoj energiji - „Službene novine Federacije BiH“ broj 66/13, 94/15 i 54/19), koji je stupio na snagu dana 05.09.2013. godine

Zakon o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ broj 41/02, 24/05, 38/05, 61/09 i 83/11), koji se primjenjivao do 05.09.2013. godine

ODREDBE OPŠTIH USLOVA ZA ISPORUKU ELEKTRIČNE ENERGIJE, PREMA KOJIMA KRAJNI KUPAC ČIJI JE OBJEKAT ISKLJUČEN SA MREŽE, PRILIKOM PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA PONOVRNO PRIKLJUČENJE TREBA DA SE TRETIRA KAO NOVI KUPAC, KOJI TREBA DA PODNESE I NOVI ZAHTJEV ZA ELEKTROENERGETSKU SAGLASNOST, NEMAJU UPORIŠTE U ZAKONU O ELEKTRIČNOJ ENERGIJI, PA SU STOGA NEPRIMJENJIVE.

Iz obrazloženja:

„S obzirom da iz izloženog proizilazi nespornim da prvostepeno tijelo i tužena strana po zahtjevu tužioca nisu vodili upravni postupak, te, u skladu sa Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99), nisu donijeli i odgovarajuće upravne akte, koji bi se mogli pobijati žalbom u upravnom postupku, odnosno tužbom u upravnom sporu, sud je osporene i prvostepeni akt iz tih razloga poništio i predmet vratio prvostepenom tijelu na ponovno rješavanje.

Pored toga, sud je posebno primjetio da se tuženi, pri odlučivanju o žalbi, pozvao na odredbe člana 79. ranijih Opštih uslova za isporuku električne energije (“Službene novine Federacije BiH” broj 35/08, 81/08, 32/10, 37/10 i 57/12, koji su se primjenjivali do 01.01.2015. godine, od kada se primjenjuju Opšti uslovi za isporuku električne energije - “Službene novine Federacije BiH” broj 89/14 i 7/18), kojima je propisano:

Član 79.

(Troškovi ponovnog priključenja)

(1) *Kada se otkloni uzrok za isključenje, a nakon što krajnji kupac plati sve troškove prouzrokovane obustavom isporuke električne energije, uključujući i troškove isključenja i ponovnog uključanja, distributer električne energije dužan je krajnjem kupcu po prijemu zahtjeva, u roku od 24 sata tokom svog redovnog radnog vremena nastaviti isporuku električne energije.*

(2) *Ukoliko krajnji kupac zahtijeva nastavak isporuke električne energije izvan redovnog radnog vremena distributera ili u roku kraćem od navedenoga u stavu (1) ovog člana (uključujući vikend i/ili praznik), distributer ima pravo naplatiti uspostavu ponovne isporuke po posebno utvrđenim cijenama.*

(3) *Troškove isključenja i ponovnog priključenja u slučaju neosnovane obustave isporuke električne energije krajnjem kupcu snosi distributer.*

(4) *Krajnji kupac čiji je objekat isključen sa mreže u periodu dužem od tri godine, prilikom podnošenja zahtjeva za ponovno priključenje tretira se kao novi kupac, koji treba da podnese zahtjev za elektroenergetsku saglasnost.*

Međutim, sud smatra da citirane odredbe člana 79. stav 4. ranijih Opštih uslova za isporuku električne energije nemaju uporište ni u trenutno važećem Zakonu o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ broj 66/13, **94/15 i 54/19**), niti u ranijem Zakonu o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ broj 41/02, 24/05, 38/05, 61/09 i 83/11), budući da odredbama tih Zakona, kao hijerarhijski viših akata, nije predviđeno da krajnji kupac, čiji je objekat isključen sa mreže u bilo kom periodu, prilikom podnošenja zahtjeva za ponovno priključenje treba da se tretira kao novi kupac, koji treba da podnese i novi zahtjev za elektroenergetsku saglasnost.

Na opisani način tuženi je, kao donosilac Opštih uslova za isporuku električne energije, i kao stranka u predmetnom upravnom sporu, regulisao i pitanja koja mu nisu stavljena u nadležnost Zakonom o električnoj energiji, tj. pitanja koja se tiču prestanka već ostvarenog prava na priključenje na električnu energiju, a koja pitanja su u isključivoj nadležnosti donosioca tog Zakona, zbog čega sud smatra da odredbe člana 79. stav 4. ranijih Opštih uslova za isporuku električne (kao i slične odredbe člana 55. trenutno važećih ranijih Opštih uslova za isporuku električne energije), nisu zakonite i da nisu primjenjive u ovoj upravnoj stvari.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 013728 19 U2, od 15.10.2019. godine)

Prilog broj 2.:

GRADENJE

Gubitak prava korištenja zemljišta radi građenja

Član 49. Zakona o građevinskom zemljištu (“Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03 -Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 – ispravka, 67/05 - Parlament Federacije BiH, i 94/18 – presuda Ustavnog suda Federacije BiH), koji se primjenjuje od 18.06.2003. godine

Član 53. ranijeg Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni list SR BiH“ broj 34/86, 1/90 i 29/90 i «Službeni list R BiH» broj: 3/93 i 13/94), koji se primjenjivao do stupanja na snagu sada važećeg Zakona, tj. do 18.06.2003. godine

FIZIČKO, ODNOSNO PRAVNO LICE, GUBI PRAVO KORIŠTENJA ZEMLJIŠTA RADI GRAĐENJA AKO U ROKU OD JEDNE GODINE OD PRAVOSNAŽNOSTI RJEŠENJA O DODJELI ZEMLJIŠTA NA KORIŠTENJE RADI GRAĐENJA NE PODNESE ZAHTJEV DA MU SE IZDA ODOBRENJE ZA GRAĐENJE, ODNOSNO AKO U ROKU OD JEDNE GODINE, RAČUNAJUĆI OD IZDAVANJA ODOBRENJA ZA GRAĐENJE, NE IZVEDE PRETEŽAN DIO RADOVA NA GRAĐEVINI, TJ. IZGRADNJU SA PRVOM NADZEMNOM STROPNOM KONSTRUKCIJOM.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim aktom odbijena kao neosnovana žalba tužioca izjavljena protiv prvostepenog rješenja Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove Grada T. broj 08-31-4299/2013 SB, od 02.06.2017. godine, kojim je, nakon obnove postupka, određeno da ostaje na snazi rješenje iste Službe broj 08-31-4299/2013, od 18.11.2013. godine.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je rješenjem Opštinskog vijeća u T. broj 01/07-31-3379/01-1, od 06.07.2001. godine, tužiocu, neposrednom pogodbom, dodijeljeno na korištenje radi izgradnje kolektivnog stambeno-poslovnog objekta C-9, C-10 i objekta podzemnog parkiranja, na lokalitetu U. u T., neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište bliže opisano tim aktima; da je dopunskim rješenjem istog Vijeća broj 01/07-31-3379/01-1, od 18.09.2001. godine, tužiocu, neposrednom pogodbom, dodijeljeno na korištenje radi izgradnje kolektivnog stambeno-poslovnog objekta C-8, na lokalitetu U. u T., neizgrađeno gradsko građevinsko zemljište bliže opisano tim aktima, s tim da je stavom IV pomenutog dopunskog rješenja od 18.09.2001. godine, navedeno da tužilac gubi pravo korištenja zemljišta radi građenja ako, u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja, ne podnese zahtjev za izdavanje odobrenja za građenje, odnosno ako u roku od tri godine od izdavanja odobrenja za građenje ne izvede pretežan dio radova na građevini; da tužilac u roku od jedne godine od pravosnažnosti pomenutog rješenja, za stambeno-poslovni objekat C-8 nije podnio zahtjev za izdavanje odobrenja za građenje tog objekta, zbog čega je rješenjem Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove Opštine T. broj 08-31-4299/2013, od 18.11.2013. godine, riješeno da tužilac gubi pravo korištenja radi građenja na tom gradskom građevinskom zemljištu, i da će, nakon pravosnažnosti tog rješenja, Služba za geodetske i imovinsko-pravne poslove Opštine T. i Opštinski sud u T. – Zemljišno-knjižni ured, na pomenutoj parceli izvršiti brisanje postojećeg prava korištenja radi građenja kolektivnog stambeno-poslovnog objekta i objekata podzemnog parkiranja, koje je upisano u korist tužioca, i uspostaviti ranije stanje upisa koje je prethodilo donošenju rješenja Opštinskog vijeća u T. broj 01/07-31-3379/01, od 06.07.2001. godine; da u postupku u kome je doneseno rješenje o gubitku prava korištenja zemljišta, tužilac nije učestvovao, i da je, nakon saznanja za postojanje tog rješenja, dana 23.01.2014. godine, putem svog ranijeg punomoćnika, prvostepenom organu podnio prijedlog za obnovu postupka u tom predmetu, s tim što se u prijedlogu za obnovu postupka pozvao upravo na činjenicu da nije učestvovao u postupku donošenja tog rješenja; da je prvostepeni organ, u ranijem postupku po tom prijedlogu, donio zaključak broj 08-31-4299/2013, od 07.03.2014. godine, kojim je prijedlog tužioca za obnovu postupka odbačen kao neblagovremen, jer je prvostepeni organ ocijenio da je prijedlog za obnovu postupka podnesen nakon isteka subjektivnog roka od 30 dana, od dana uredne dostave rješenja povodom kojeg se

predlaže obnova postupka; da je protiv tog ranijeg prvostepenog akta tužilac izjavio žalbu tuženom, koji je, takođe u ranijem postupku, žalbu odbio kao neosnovanu; da je tužilac protiv tog konačnog akta kod ovog suda vodio upravni spor, koji je okončan presudom broj 03 0 U 012499 14 U, od 30.05.2016. godine, kojom je sud poništio oba ranija upravna akta i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje, jer je ocijenio da je činjenično stanje u upravnom postupku ostalo nepotpuno utvrđeno u pogledu činjenica koje se odnose na pravilnost i zakonitost dostavljanja rješenja povodom kojeg je podnesen prijedlog za obnovu postupka, zbog čega se nije moglo zakonito ocijeniti da li je prijedlog za obnovu postupka bio blagovremen, odnosno da li je podnesen unutar subjektivnog roka iz člana 249. stav 1. tačka 5. Zakona o upravnom postupku.

Iz činjenica predmeta dalje slijedi: da je prvostepeni organ, u ponovnom postupku koji je uslijedio nakon što mu je predmet vraćan na ponovno rješavanje, dopunio postupak prema uputama ovog suda i, ovaj put, utvrdio da je prijedlog za obnovu bio blagovremen, zbog čega je zaključkom od 18.01.2017. godine, dozvolio obnovu postupka; da je u obnovi postupka prvostepeni organ zakazao usmenu raspravu na kojoj su, pored punomoćnika tužioca, prisustvovali punomoćnik prvog i zastupnik drugog zainteresovanog lica iz ovog upravnog spora, kojom prilikom je uzeto izjašnjenje od punomoćnika tužioca; da su, pored dokaza koji su bili izvedeni prilikom donošenja rješenja povodom kojeg je stavljen prijedlog za obnovu postupka, u obnovljenom postupku provedeni i drugi dokazi, koji su detaljno opisani u obrazloženju prvostepenog rješenja; da je na osnovu ocjene svih utvrđenih činjenica prvostepeni organ ocijenio da je rješenje Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove Opštine T. broj 08-31-4299/2013, od 18.11.2013. godine, bilo pravilno i zakonito, zbog čega je, u skladu sa odredbama člana 255. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99), izrekom prvostepenog akta odlučio da to rješenje ostaje na snazi, cijeneći da iz utvrđenih činjenica proizilazi da su bili ispunjeni uslovi koji su, za njegovo donošenje, predviđeni odredbama člana 49. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH, jer tužilac u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja, nije podnio zahtjev da mu se izda odobrenje za građenje, te da, za građenje predmetnog stambeno-poslovnog objekta – C-8, nije preduzeo bilo kakve građevinske radove, budući da je rješenjem Službe za prostorno uređenje i zaštitu okoline broj 06/4-23-9328/07, od 05.02.2009. godine (na koje rješenje se tužilac pozivao tokom postupka, tvrdeći da ono predstavlja rješenje o odobrenju za građenje), tužiocu dato odobrenje za izvođenje radova na uređenju terena oko stambeno-poslovnih objekata C-10, C-9 i C-8, a ne rješenje o odobrenju za građenje tih stambeno-poslovnih objekata.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da nije osnovan nijedan od bitnih razloga tužbe.

Naime, materijalno-pravna pitanja o kojima se odlučivalo u ovoj upravnoj stvari regulisana su i odredbama aktuelnog Zakona o građevinskom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“, broj 25/03 -Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, 16/04 – ispravka, 67/05 - Parlament Federacije BiH, i 94/18 – Ustavni sud Federacije BiH), i odredbama ranijeg Zakona o građevinskom zemljištu („Službeni list SR BiH“ broj 34/86, 1/90 i 29/90 i «Službeni list R BiH» broj: 3/93 i 13/94), koji se primjenjivao do stupanja na snagu sada važećeg Zakona, tj. do 18.06.2003. godine.

Odredbama člana 94. sadašnjeg Zakona o građevinskom zemljištu propisano je da će postupci koji su, po zahtjevu za dodjelu građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu radi građenja, pokrenuti prije stupanja na snagu tog Zakona, biti okončani u skladu sa odredbama Zakona o građevinskom zemljištu ("Službeni list SR BiH", br. 34/86 i 1/90, i 29/90 i "Službeni list R BiH", br. 3/93 i 13/94), ukoliko je prvostepeno rješenje o dodjeli zemljišta doneseno prije stupanja na snagu ovog Zakona.

Stoga se postupak u kome je doneseno rješenje Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove Opštine T. broj 08-31-4299/2013, od 18.11.2013. godine, kojim je riješeno da tužilac

gubi pravo korištenja radi građenja na predmetnom gradskom građevinskom zemljištu, trebalo voditi po odredbama ranijeg Zakona o građevinskom zemljištu, i to po odredbama člana 53. – 55. tog Zakona, koje su, po ocjeni suda, relevantne za zakonito rješavanje ove upravne stvari, a kojima je propisano:

b) Gubitak prava korištenja zemljišta radi građenja

Član 53.

Građanin, odnosno udruženje i drugo građansko pravno lice, gubi pravo korištenja zemljišta radi građenja ako u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja ne podnese zahtjev da mu se izda odobrenje za građenje, odnosno ako u roku od tri godine od izdavanja odobrenja za građenje ne izvede pretežan dio radova na građevini (stavljanje zgrade pod krov i sl.) ili ako u roku od šest godina ne dovrši izgradnju zgrade i ne podnese zahtjev radi izdavanja odobrenja za upotrebu zgrade.

Skupština opštine može produžiti rokove iz prethodnog stava najviše za dužinu njihovog trajanja ako je nosilac prava korištenja zemljišta radi građenja uslijed opravdanih razloga (smrt, teška bolest u porodici, teško materijalno stanje i sl.) bio spriječen da udovolji zahtjevima iz prethodnog stava.

Član 54.

Gubitak prava korištenja zemljišta radi građenja iz razloga predviđenih u prethodnom članu utvrđuje rješenjem opštinski organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove.

Na osnovu rješenja iz prethodnog stava briše se u katastru nekretnina, odnosno u zemljišnoj knjizi upisano pravo korištenja zemljišta radi građenja uspostavlja se, ranije stanje upisa.

Član 55.

U slučaju prestanka prava korištenja zemljišta radi građenja po odredbama prethodnog člana, opština je dužna platiti licu kojem je to pravo prestalo naknadu za korisne investicije uložene u izgradnju zgrade koja je građena u skladu sa odobrenjem za građenje, i vratiti naknadu za zemljište i naknadu za troškove uređenja gradskog građevinskog zemljišta.

Naknada za korisne investicije iz prethodnog stava utvrđuje se po odredbama Zakona o eksproprijaciji.

Slično tome regulisano je i odredbama člana 49. – 51. sadašnjeg Zakona o građevinskom zemljištu (s tim što su ove odredbe nešto nepovoljnije za fizička i pravna lica na koja se odnose), kojima je propisano:

b) Gubitak prava korištenja zemljišta radi građenja

Član 49.

Fizičko odnosno pravno lice, gubi pravo korištenja zemljišta radi građenja ako u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja ne podnese zahtjev da mu se izda odobrenje za građenje, odnosno ako u roku od jedne godine od izdavanja odobrenja za građenje ne izvede pretežan dio radova na građevini, tj. izgradnju sa prvom nadzemnom stropnom konstrukcijom.

Rješenja o dodjeli građevinskog zemljišta koja su u suprotnosti sa odredbama člana 46. smatraju se ništavnima, a fizičko lice kome je u skladu sa tim rješenjem dodijeljeno građevinsko zemljište gubi sva uknjižena prava korištenja u skladu sa članom 50. ovog zakona.

Član 50.

Gubitak prava korištenja zemljišta radi građenja iz razloga predviđenih u prethodnom članu utvrđuje rješenjem opštinski organ uprave nadležan za imovinsko-pravne poslove.

Na osnovu rješenja iz prethodnog stava briše se u katastru nekretnina, odnosno u zemljišnoj knjizi upisano pravo korištenja zemljišta radi građenja i uspostavlja se ranije stanje upisa.

Član 51.

U slučaju prestanka prava korištenja zemljišta radi građenja po odredbama prethodnog člana, opština je dužna platiti licu kojem je to pravo prestalo građevinsku vrijednost nedovršene zgrade i naknadu za troškove uređenja gradskog građevinskog zemljišta utvrđene po

odredbama Zakona o eksproprijaciji Federacije BiH ("Službeni list SRBiH", br. 12/87, 38/89 i 3/93) i naknadu za zemljište u momentu prestanka ovog prava.

I prema odredbama člana 53. ranijeg, i prema odredbama člana 49. sadašnjeg Zakona o građevinskom zemljištu proizilazi da, lice na koje se te odredbe odnose, gubi pravo korištenja zemljišta radi građenja, ako u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja ne podnese zahtjev da mu se izda odobrenje za građenje.

U konkretnom slučaju, u postupku koji je prethodio donošenju prvostepenog rješenja nesporno je utvrđeno da tužilac u navedenom zakonskom roku, tj. u roku od jedne godine od pravosnažnosti rješenja o dodjeli zemljišta na korištenje radi građenja za predmetni stambeno-poslovni objekat, tj. objekat C-8, nije podnio zahtjev da mu se izda odobrenje za građenje, iz čega je vidljivo da su, po oba pomenuta Zakona bili ispunjeni uslovi za donošenje rješenja povodom kojeg je podnesen prijedlog za obnovu postupka (rješenja Službe za geodetske i imovinsko-pravne poslove Opštine T. broj 08-31-4299/2013, od 18.11.2013. godine), zbog čega, i po shvatanju suda, nije postojala mogućnost da se to rješenje u ponovljenom postupku ukine, ili poništi.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 017136 17 U, od 04.10.2019. godine)

Prilog broj 3.:

UPRAVNI POSTUPAK

Administrativno izvršenje – razlozi za žalbu

Član 277. stav 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99)

U POSTUPKU ADMINISTRATIVNOG IZVRŠENJA ŽALBA SE ZAKONITO MOŽE IZJAVITI SAMO IZ RAZLOGA KOJI SE ODOSE NA IZVRŠENJE, A NE IZ RAZLOGA KOJI SE ODOSE NA PRAVILNOST I ZAKONITOST RJEŠENJA KOJE SE IZVRŠAVA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbama člana 277. stav 1. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99), propisano je:

Član 277.

„(1) U postupku administrativnog izvršenja može se izjaviti žalba koja se odnosi samo na izvršenje, a njome se ne može pobijati pravilnost rješenja koje se izvršava.“

Iz sadržaja citiranih zakonskih odredaba vidljivo je da se u postupku administrativnog izvršenja, kao što pravilno zapaža i tužena strana, žalba može izjaviti samo iz razloga koji se odnose na izvršenje (npr. da je tužilac izvršio obavezu naloženu u rješenju koje se izvršava, ili da to rješenje još nije izvršno, i sl.), tj. na zaključak o izvršenju, a da se žalbom ne može pobijati pravilnost i zakonitost rješenja koje se izvršava (budući da je takvo rješenje već postalo pravosnažno i izvršno).

S obzirom da iz sadržaja žalbe proizilazi da se, dio razloga zbog kojih se osporava prvostepeni akt, odnose na pravilnost i zakonitost rješenja koje se izvršava, tj. rješenja Službe za inspeksijske poslove, Inspektorat za urbanističko-građevinske, turističko-ugostiteljske i putne djelatnosti Grada T. broj: 08-23-6055/17-AP, od 21.07.2017. godine, pa čak i rješenja Službe za prostorno uređenje i zaštitu okoline Grada T. broj 06-23-544/2017, od 28.08.2017.

godine (koje rješenje je doneseno u odvojenom postupku, od strane drugog organa i u drugoj upravnoj stvari – izdavanja urbanističke saglasnosti za gradnju platoa za prodaju automobila), sud je ocijenio da u tom dijelu, ni žalba ni tužba nisu osnovane, jer su u protivnosti sa odredbama člana 277. stav 1. Zakona o upravnom postupku.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 017279 18 U, od 03.10.2019. godine)

Prilog broj 4.:

PENZIJE

Početak isplate penzije u slučaju naknadne isplate plata i naknadne uplate doprinosa

Član 104. stav 1. ranijeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12, koji Zakon je bio na snazi do 01.03.2018. godine, kada je na snagu stupio sadašnji Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju - "Službene novine Federacije BiH", br. 13/18)

RETROAKTIVNA ISPLATA PLATA I RETROAKTIVNA UPLATA DOPRINOSA NE MOŽE UTICATI NA POČETAK ISPLATE RAZLIKE U VISINI PENZIJE ZA ONAJ VREMENSKI PERIOD ZA KOJI JE OSIGURANIKU, ZBOG NAKNADNE ISPLATE PLATA I NAKNADNE UPLATE DOPRINOSA, PENZIJA ISPLAĆIVANA U MANJEM IZNOSU OD IZNOSA KOJI BI OSIGURANIKU PRIPADA DA JE ISPLATA PLATA I UPLATA DOPRINOSA BILA IZVRŠENA BLAGOVREMENO.

U TAKVOM SLUČAJU NISU PRIMJENJIVE ODREDBE ČLANA 104. STAV 1. ZAKONA O PENZIJSKOM I INVALIDSKOM OSIGURANJU, JER SE PRAVO NA ISPLATU RAZLIKE PENZIJE TAKVOM OSIGURANIKU UTVRĐUJE POČEV OD DANA KOJI JE UTVRĐEN RJEŠENJEM O NJEGOVOM PENZIONISANJU, TJ. OD DANA KADA MU JE PRIZNATO PRAVO NA PENZIJU, A NE OD DANA PODNOŠENJA ZAHTJEVA ZA ISPLATU RAZLIKE PENZIJE I ZA ŠEST MJESECI UNAZAD.

Iz obrazloženja:

„Iz činjenica predmeta slijedi: da je postupak za ostvarivanje tužiočevog prava na starosnu penziju, prvi put pokrenut po zahtjevu tužioca podnesenom prvostepenom organu dana 07.01.2009. godine, u kom postupku je prvostepeni organ, dana 05.03.2009. godine, donio rješenje kojim je tužiocu priznao pravo na starosnu penziju u mjesečnom iznosu od 438,4564 KM, i to počev od 01.11.2008. godine; da je tužilac protiv svog bivšeg poslodavca vodio parnični postupak radi isplate razlike plata za određeni period, te da je, nakon okončanja tog postupka, dana 14.03.2016. godine, prvostepenom organu podnio zahtjev za izmjenu rješenja kojim mu je priznato pravo na penziju, i to po osnovu toga što je tužiočev bivši poslodavac, postupajući po naprijed pomenutoj presudi Opštinskog suda u Ž., poslije tužiočevog penzionisanja, izvršio naknadnu uplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje, koje uplate utiču na visinu tužiočeve penzije, a koje nisu bile uzete u obzir prilikom donošenja prvog rješenja o penzionisanju, na osnovu čega je tužilac tražio da mu se rješenje o penziji izmijeni na način da se pri utvrđivanju njene visine uzmu u obzir i uplate doprinosa koje su izvršene po sudskoj presudi; da je prvostepeni organ, u postupku po tom zahtjevu, predmetnim

prvostepenim rješenjem utvrdio novi iznos tužiočeve penzije – 521,5368 KM, s tim što u rješenju nije naveo po kom osnovu i zbog čega je došlo do povećanja tužiočeve penzije; da je predmetnim prvostepenim rješenjem prvostepeni organ tužiocu priznao pravo na novi (veći) iznos penzije, ali počev od 14.09.2015. godine, a ne od dana kada je tužiocu ranijim rješenjem bilo priznato pravo na penziju, pozivajući se na odredbe člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Protiv predmetnog prvostepenog rješenja tužilac je podnio žalbu tuženom, koji je osporenim aktom istu odbio kao neosnovanu, nalazeći da je prvostepeno rješenje u svemu pravilno i zakonito.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da su tuženi i prvostepeni organ nepotpuno i nepravilno utvrdili činjenično stanje, te da su iz utvrđenih činjenica izveli nepravilan zaključak u pogledu primjene materijalnog prava koje se tiču datuma od kojeg tužiocu pripada pravo na uvećani iznos penzije (preračunat na osnovu naknadnih isplata plata tužiocu i uplata doprinosa tuženom), odnosno da su, s tim u vezi, nepravilno primjenili odredbe člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Naime, odredbama člana 103. i 104. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ranijeg Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju ("Službene novine Federacije BiH", br. 29/98, 49/00, 32/01, 73/05, 59/06, 4/09 i 55/12, koji Zakon je bio na snazi u momentu donošenja prvostepenog rješenja, jer je Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju - "Službene novine Federacije BiH", br. 13/18 stupio na snagu dana 01.03.2018. godine), propisano je:

Član 103.

Prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja stiču se i dopijevaju danom ispunjenja uslova propisanih ovim zakonom, s tim što se pravo na penziju može ostvariti samo poslije prestanka osiguranja.

Član 104.

Penzija se isplaćuje od dana ispunjenja uslova propisanih za sticanje penzije, ako je zahtjev podnjet u roku od šest mjeseci od dana ispunjenja uslova, a ako je zahtjev podnjet po isteku tog roka, od dana podnošenja zahtjeva i za šest mjeseci unazad.

Dospjela novčana primanja proistekla iz ostvarenog prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja zastarijevaju u roku od šest mjeseci, od dana dospelosti.

Iz sadržaja citiranih odredaba člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju proizilazi da se iste odnose na situaciju kada osiguranik prvi put ostvaruje pravo na penziju.

U slučaju tužioca, ove odredbe su već bile primjenjene prilikom donošenja prvog prvostepenog rješenja, kojim je tužiocu bilo priznato pravo na starosnu penziju, i to počev od 01.11.2008. godine, što po shvatanju suda predstavlja datum od kojeg tužiocu, shodno odredbama člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju pripalo pravo na isplatu penzije, i to bez obzira da li je visina penzije utvrđena na osnovu redovno isplaćenih plata i uplaćenih doprinosa, ili na osnovu naknadno isplaćenih razlika plata, i naknadno uplaćenih doprinosa (po sudskoj presudi, poravnanju ili dobrovoljno), budući da se naknadno isplaćene plate i naknadno uplaćeni doprinosi nesporno odnose na vremenski period prije nego što je tužiocu prestao radni odnos kod poslodavca, koji mu je isplatu razlike plata i doprinosa izvršio na osnovu presude donesene u parničnom postupku.

Ovo stoga što se predmetni zahtjev tužioca, kojim se prvostepenom organu obratio sa traženjem većeg iznosa penzije, po pravnom shvatanju suda ne može tretirati kao novi „zahtjev“ za ostvarivanje prava na penziju (jer je tužilac to pravo već ostvario naprijed pomenutim ranijim prvostepenim rješenjem), nego kao podnesak kojim se traži usklađivanje visine penzije sa stvarnim stanjem isplaćenih plata i uplaćenih doprinosa.

Prema tome, na osnovu pravilnog tumačenja i pravilne primjene odredaba člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, sud smatra da, pravo na isplatu većeg

iznosa penzije koji je utvrđen predmetnim prvostepenim rješenjem, tužiocu pripada počev od dana koji je već utvrđen rješenjem o njegovom penzionisanju, tj. od dana kada mu je priznato pravo na penziju, jer se te zakonske odredbe odnose na zahtjev za ostvarivanje prava na penziju, a ne na zahtjev za preračun visine već priznate penzije.

Stoga sud smatra da retroaktivna isplata plata i uplata doprinosa po navedenom Zakonu ne može zakonito uticati na početak isplate razlike u visini penzije za onaj vremenski period za koji je osiguraniku, zbog naknadne isplate plata i uplate doprinosa, penzija isplaćivana u manjem iznosu od iznosa koji bi osiguraniku pripadao da je isplata plata i uplata doprinosa bila izvršena blagovremeno (posebno ako se uzme u obzir da se naknadna uplata doprinosa vrši uz plaćanje zatezne kamate).

U suprotnom, sud smatra da bi, u slučaju priznavanja prava na veći iznos penzije na način kako tumače tuženi i prvostepeni organ, tj. počev od dana podnošenja zahtjeva za preračun penzije i šest mjeseci unazad, bilo povrijeđeno tužiočevo pravo na imovinu, koje je zaštićeno odredbama Prvog protokola uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, jer bi mu penzija bila isplaćena u iznosu koji ne bi bio u srazmjeri sa uplaćenim doprinosima za penzijsko i invalidsko osiguranje, dok bi, na strani tuženog, došlo do sticanja bez osnova (po osnovu naknadno primljenih doprinosa za vremenski period koji tužiocu nije priznat za isplatu uvećane penzije).

Ovakav stav zauzeo je i Ustavni sud Bosne i Hercegovine u više svojih odluka, među kojima je i odluka koja je donesena dana 03.02.2019. godine, u predmetu broj AP 1086/17, u kojoj je, između ostalog, u tački 35., posebno istaknuto da se, retroaktivnom uplatom doprinosa, u korist radnika samo otklanjaju posljedice neurednog ispunjavanja zakonske obaveze poslodavca, kako bi radnik stekao uslove za ostvarivanje prava na starosnu penziju.

U istoj odluci Ustavni sud je naglasio da retroaktivna uplata doprinosa ne može uticati na početak ostvarivanja prava na penziju i određivanje dana početka isplate penzije, jer bi, sve suprotno od toga, predstavljalo prevelik teret za apelanta, koji bi bio u situaciji da, zbog neizvršavanja zakonske obaveze poslodavca kao obveznika osiguranja, snosi štetne posljedice poslodavčevog neurednog plaćanja doprinosa.

Pored toga, Ustavni sud je istakao da tuženi ima i zakonsku obavezu kontrole obveznika osiguranja i preduzimanja odgovarajućih zakonskih mjera u slučaju neplaćanja doprinosa.

Dalje, u istom predmetu Ustavni sud je ocijenio da je Vrhovni sud Federacije u toj upravnoj stvari proizvoljno primijenio relevantne odredbe Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, te utvrdio da je došlo do povrede apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, nakon čega je i Vrhovni sud Federacije, u tom predmetu donio presudu broj 3 0 U 014314 19 Uvp 2, od 25.04 2019. godine, kojom je u cijelosti prihvatio navedeni stav Ustavnog suda iz odluke AP 1086/17, od 3.02.2019. godine, te poništio osporeno i prvostepeno rješenje tužene strane u istoj pravnoj situaciji i predmet vratio prvostepenom organu na ponovno rješavanje.

Iz navedenih razloga ovaj sud je ocijenio suvišnim da, na traženje tužioca, kod Ustavnog suda Federacije BiH pokrene postupak ocjene ustavnosti odredaba člana 104. stav 1. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 017279 18 U, od 03.10.2019. godine)

Prilog broj 5.:

SOCIJALNA PRAVA

Pravo na stalnu novčanu pomoć - uslovi

Član 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09)

PRAVO NA STALNU NOVČANU I DRUGU MATERIJALNU POMOĆ IMAJU SAMO ONA LICA KOJA KUMULATIVNO ISPUNJAVAJU SVE USLOVE IZ ČLANA 22. FEDERALNOG ZAKONA O OSNOVAMA SOCIJALNE ZAŠTITE, ZAŠTITE CIVILNIH ŽRTAVA RATA I ZAŠTITE PORODICE SA DJECOM.

Iz obrazloženja:

„Iz stanja u spisu slijedi da je osporenim aktom tužena strana odbila kao neosnovanu žalbu tužioca izjavljenu protiv rješenja JU Centra za socijalni rad K., kojim je kao neosnovan odbijen zahtjev tužioca za priznavanje prava na stalnu novčanu pomoć.

Iz činjenica predmeta slijedi: da je tužilac rođen dana 18.05.1970. godine; da je dana 19.06.2017. godine prvostepenom organu podnio zahtjev za priznavanje prava na stalnu novčanu pomoć; da je na dan podnošenja zahtjeva imao navršenih manje od 65 godina života (47 godina); da je tužilac od strane prvostepenog organ upućen na pregled kod prvostepene ljekarske komisije Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, koja komisija je nakon pregleda tužioca i uvida u njegovu medicinsku dokumentaciju, nalazom i mišljenjem od 07.07.2017. godine, dijagnosticirala oboljenja: PTSP, trajne promjene ličnosti, somatoformni poremećaj sa elementima fiksacije, te ocijenila da tužilac nije potpuno nesposoban za rad; da je prvostepeni organ na osnovu navedenog nalaza i mišljenja prvostepenim rješenjem zahtjev tužioca odbio kao neosnovan; da je tužilac protiv prvostepenog rješenja izjavio žalbu tuženom iz razloga koji su slični onima koje navodi i u predmetnoj tužbi; da je tuženi, u postupku po žalbi, uputio tužioca na pregled kod drugostepene ljekarske komisije Instituta za medicinsko vještačenje zdravstvenog stanja, koja komisija je, nakon pregleda tužioca i uvida u njegovu medicinsku dokumentaciju, nalazom i mišljenjem od 24.10.2017. godine, dijagnosticirala identična oboljenja kao i prvostepena komisija, te takođe ocijenila da tužilac nije potpuno nesposoban za samostalan rad i privređivanje, dajući obrazloženje da konstatovano stanje koje je utvrđeno neposrednim pregledom i uvidom u cjelokupnu medicinsku dokumentaciju u spisu, kao i novopriloženu dokumentaciju, nije izraženo u tolikoj mjeri da bi kod tužioca postojala potpuna nesposobnost za samostalan rad i privređivanje; da je tuženi na osnovu navedenog nalaza i mišljenja drugostepenim rješenjem odbio žalbu tužioca kao neosnovanu, nalazeći da je prvostepeni organ pravilno primjenio odredbe člana 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom.

Pored toga, iz činjenica predmeta takođe proizilazi da tužilac ima živog oca.

Imajući u vidu izloženo, sud je ocijenio da nije osnovan nijedan od razloga zbog kojih se pobijaju osporeni i prvostepeni akt.

Naime, odredbama člana 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09), propisano je:

“Pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć imaju lica i porodice, pod sljedećim uslovima:

- 1) da su nesposobni za rad, odnosno spriječeni u ostvarivanju prava na rad,*
- 2) da nemaju dovoljno prihoda za izdržavanje,*

3) da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju ili ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

Pravo na pomoć iz stava 1. ovog člana ostvaruje se kod nadležnog organa opštine na čijem području lice i porodica imaju prebivalište.”

U konkretnom slučaju saglasnim nalazom prvostepene i drugostepene ljekarske komisije ocijenjeno je da tužilac ne ispunjava prvi od kumulativnih uslova propisanih odredbama člana 22. stav 1. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, odnosno da ne ispunjava uslov iz tačke 1. toga člana, jer, po stručnoj ocjeni obje ljekarske komisije, tužilac nije potpuno nesposoban za rad, zbog čega je prvostepeni organ i po shvatanju ovog suda pravilno postupio kada je odbio kao neosnovan zahtjev tužioca za ostvarivanje predmetnog prava, jer je postupak po ocjeni suda u cijelosti proveden u skladu sa materijalnim i procesnim pravom, a u postupku je na zakonit, pouzdan i nesumnjiv način utvrđeno da kod tužioca ne postoji potpuna nesposobnost za rad.

Tvrđnje iz tužbe da je tužilac potpuno nesposoban za rad i da su osporeni i prvostepeni akt doneseni na osnovu nepravilne primjene materijalnog prava i uz povrede odredaba Zakona o upravnom postupku na koje se ukazuje tužbom, tužilac u tužbi nije argumentovao, odnosno potkrijepio bilo kojim konkretnim medicinskim činjenicama, niti dokazao bilo kojim dokazima, zbog čega se ovi navodi tužbe po shvatanju suda ukazuju kao paušalni i neargumentovani.

Osim toga, imajući u vidu da iz činjenica predmeta proizilazi da tužilac ima živog oca, sud smatra da je tužilac u konkretnom predmetu, pored činjenice da je potpuno nesposoban za rad, bio dužan dokazati i da njegov otac nije u mogućnosti da izvršava obavezu njegovog izdržavanja, jer je citiranim odredbama člana 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, kao treći kumulativni uslov propisano da pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć imaju lica pod uslovom da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju, ili, ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

S tim u vezi sud napominje da je odredbama člana 216. stav 2. Porodičnog zakona ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05, 41/05 i 31/14), propisano da su, u slučaju kada je punoljetno dijete zbog bolesti, fizičkih ili psihičkih nedostataka nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, roditelji dužni izdržavati dijete dok ta nesposobnost traje, zbog čega se, u postupcima koji se vode po zahtjevu za ostvarivanje prava na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć, podnosioci zahtjeva, pored ostalog, dužni dokazati i činjenicu da nemaju žive roditelje, ili, ako imaju žive jednog ili oba roditelja, da oni nisu u mogućnosti izvršavati obavezu izdržavanja podnosioca zahtjeva.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 017164 17 U, od 04.09.2019. godine)

Prilog broj 6.:

SOCIJALNA PRAVA

Pravo na stalnu novčanu pomoć ako su živi roditelji

Član 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 36/99, 54/04, 39/06, 14/09)

ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA STALNU NOVČANU POMOĆ, PODNOSIOCI ZAHTEVA, PORED OSTALOG, DUŽNI SU DOKAZATI I ČINJENICU DA NEMAJU ŽIVE RODITELJE, ILI, AKO IMAJU ŽIVOG JEDNOG ILI OBA RODITELJA, DA ONI NISU U MOGUĆNOSTI IZVRŠAVATI OBAVEZU IZDRŽAVANJA PODNOSIOCA ZAHTEVA.

Iz obrazloženja:

„Osim toga, imajući u vidu da iz činjenica predmeta proizilazi da tužilac ima živog oca, sud smatra da je tužilac u konkretnom predmetu, pored činjenice da je potpuno nesposoban za rad, bio dužan dokazati i da njegov otac nije u mogućnosti da izvršava obavezu njegovog izdržavanja, jer je citiranim odredbama člana 22. federalnog Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom, kao treći kumulativni uslov propisano da pravo na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć imaju lica pod uslovom da nemaju članova porodice koji su po zakonu obavezni da ih izdržavaju, ili, ako ih imaju, da ta lica nisu u mogućnosti da izvršavaju obavezu izdržavanja.

S tim u vezi sud napominje da je odredbama člana 216. stav 2. Porodičnog zakona ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05, 41/05 i 31/14), propisano da su, u slučaju kada je punoljetno dijete zbog bolesti, fizičkih ili psihičkih nedostataka nesposobno za rad, a nema dovoljno sredstava za život ili ih ne može ostvariti iz svoje imovine, roditelji dužni izdržavati dijete dok ta nesposobnost traje, zbog čega se, u postupcima koji se vode po zahtjevu za ostvarivanje prava na stalnu novčanu i drugu materijalnu pomoć, podnosioci zahtjeva, pored ostalog, dužni dokazati i činjenicu da nemaju žive roditelje, ili, ako imaju živog jednog ili oba roditelja, da oni nisu u mogućnosti izvršavati obavezu izdržavanja podnosioca zahtjeva.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli, broj 03 0 U 017164 17 U, od 04.09.2019. godine)

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUDSKA PRAKSA“ X-19

14.10.2019.g.

Prilog broj 1.:

KATASTAR NEKRETNINA

Zahtjev za ispravku grešaka nastalih pri unošenja podataka u katastarski operat

Član 56. i 60. Zakona o premjeru i katastru zemljišta ("Službeni list SR BiH" broj 14/78, 12/87 i 26/90)

NA OSNOVU ZAHTEVA ZA ISPRAVKU GREŠAKA NASTALIH PRI UNOŠENJA PODATAKA U KATASTARSKI OPERAT MOGU SE ZAKONITO VRŠITI SAMO ISPRAVKE GREŠAKA KOJE SU NASTALE PRILIKOM UNOŠENJA PODATAKA U KATASTARSKI OPERAT (KAO ŠTO SU NEDOSTACI I PROPUSTI U SNIMANJU DETALJA, GEODETSKOM ELABORATU, PLANOVIMA, KARTI I U KATASTARSKOM OPERATU), ALI SE NE MOGU VRŠITI ISPRAVKE ILI PROMJENE UPISANIH KORISNIKA, JER SE OVE PROMJENE MOGU ZAKONITO VRŠITI

ISKLUČIVO NA OSNOVU PRAVOSNAŽNE ODLUKE SUDA ILI DRUGOG NADLEŽNOG ORGANA, KAO I NA OSNOVU UGOVORA OVJERENOG KOD SUDA.

Iz obrazloženja:

„Naime, tužiteljica je u konkretnom slučaju tražila ispravku greške u katastarskom operatu, zbog čega su za zakonito rješavanje ove upravne stvari relevantne odredbe člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta (“Službeni list SR BiH” broj 14/78, 12/87 i 26/90), na koje su se, prilikom donošenja svojih rješenja, pozvali tuženi i prvostepeni organ, a kojima je propisano:

Član 56.

Nadležni opštinski organ uprave u vršenju poslova održavanja premjera i katastra zemljišta dužan je da otklanja sve nedostatke i propuste u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu.

Nadležni opštinski organ uprave vrši obnovu dotrajalih dijelova ili cijelog katastarskog operata i stara se o blagovremenoj reprodukciji dotrajalih ili oštećenih radnih originala.

Imajući u vidu citirane odredbe člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta, na osnovu kojih je tužiteljica podnijela predmetni zahtjev, sud zaključuje da opštinska uprava za geodetske poslove i katastar nekretnina, po tim odredbama u katastarskom operatu može zakonito vršiti ispravku samo onih (očiglednih i nesumnjivih) grešaka koje su nastale prilikom unošenja podataka u katastarski operat (kao što su nedostaci i propusti u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu), i to ukoliko u postupku utvrdi da se podaci koji su uneseni u katastarski operat ne slažu sa stvarnim podacima.

S tim u vezi sud smatra da se na osnovu odredaba člana 56. Zakona o premjeru i katastru zemljišta ne mogu zakonito vršiti ispravke ili promjene podataka koje se odnose na bilo koja prava koja su već upisana u katastarski operat, a pogotovo da se na osnovu tih odredbama ne mogu zakonito vršiti upisi promjena korisnika koji su nosioci prava upisanih u katastarskom operatu.

Ovo tim prije ako se ima u vidu da iz odredaba člana 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta jasno proizilazi da se promjene korisnika u katastarskom operatu provode isključivo na osnovu pravosnažne odluke suda ili drugog nadležnog organa, kao i na osnovu ugovora ovjerenog kod suda), zbog čega i sud cijeni da tužiteljica, ni po tim, ni po drugim odredbama tog ili bilo kog drugog Zakona, u konkretnom slučaju nije imala valjanog zakonskog osnova za udovoljenje predmetnom zahtjevu.

U konkretnom slučaju, međutim, tužiteljica i ne traži ispravku neke konkretne greške koja se tiče nedostataka i propusta u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu, nego de facto traži promjenu korisnika predmetne parcele, na način da se umjesto zainteresovanog lica kao suposjednik te parcele, sa dijelom od 4/5, upiše drugo lice, i to sa dijelom od 1/2, te da se, uz to, i njen suposjednički dio od 1/5 izmijeni u dio od 1/2, za šta, kako je naprijed navedeno, nije navela nijedan valjan pravni osnov, zbog čega je njen zahtjev i po ocjeni suda neosnovan, jer se se promjene korisnika u katastarskom operatu, kako je već naprijed navedeno, na osnovu odredaba člana 60. stav 2. Zakona o premjeru i katastru zemljišta, provode isključivo na osnovu odluke suda ili drugog nadležnog organa, i ugovora ovjerenog kod suda (sada notarski ovjerenog ugovora).

Pored toga, tužiteljica ni u zahtjevu za ispravku greške, ni tokom upravnog postupka, nije ponudila ili predložila bilo koji konkretan dokaz kojim bi dokazala da je prilikom formiranja sporne parcele došlo do bilo kakve greške u unošenju podataka u katastarski operat (tj. do neke greške u snimanju detalja, geodetskom elaboratu, planovima, karti i u katastarskom operatu), zbog čega se i njen zahtjev, i njena tužba, po ocjeni suda mogu smatrati paušalnim i neargumentovanim.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017065 17 U, od 01.08.2019. godine)

Prilog br. 2.

BORCI

Zastara prava koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja

Član 35. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17)

PRAVA KOJA SE PO ODREDBAMA ZAKONA O PRAVIMA BORACA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA STIČU PO OSNOVU RANE, POVREDE, OBOLJENJA, ODNOSNO POGORŠANJA OBOLJENJA, ZASTARJELA SU, UKOLIKO ZAHTJEV ZA OSTVARIVANJE TIH PRAVA NIJE PODNIJET U ROKU OD TRI GODINE OD DANA STUPANJA NA SNAGU TOG ZAKONA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbama člana 35. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17), koje sud smatra relevantnim za pravilno i zakonito rješavanje ove upravne stvari, propisano je:

Član 35.

Prava, prema ovom Zakonu, koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Iz sadržaja odredaba člana 35. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica vidljivo je da prava predviđena tim Zakonom, koja se stiču po osnovu rane i povrede, zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Zakon o pravima boraca i članova njihovih porodica stupio je na snagu dana 20.06.2004. godine, iz čega slijedi da je krajnji rok za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava po tom Zakonu bio 20.06.2007. godine, kada je istekao rok od tri godine o dana stupanja na snagu tog Zakona, iz čega dalje slijedi da su, shodno odredbama člana 35. stav 1. tog Zakona, sva prava koja se po odredbama tog Zakona stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja, zastarjela ukoliko zahtjev za ostvarivanje tih prava nije podniet u roku od tri godine od dana stupanja na snagu tog Zakona, tj. ako zahtjev za ostvarivanje prava nije podniet do 20.06.2007. godine.

U konkretnom slučaju iz stanja u spisima nespornim proizilazi da je tužilac zahtjev prvostepenom organu podnio dana 22.08.2017. godine, iz čega je vidljivo da je zahtjev za ostvarivanje prava u konkretnom slučaju podnesen znatno nakon isteka pomenutog trogodišnjeg prekluzivnog zakonskog zastarnog roka, zbog čega i sud smatra da je prvostepeni organ pravilno postupio kada je predmetni zahtjev tužioca odbio kao neosnovan zbog podnošenja zahtjeva nakon isteka zakonskog roka.

Sud je neosnovanim ocijenio navode tužbe da odredbe člana 35. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica, nisu u saglasnosti sa Ustavom Federacija BiH, zbog čega sud

nije prihvatio ni prijedlog tužbe da obustavi postupak, predoči predmet Ustavnom sudu Federacije BiH, i zatraži ocjenu ustavnosti tog člana Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica.

S tim u vezi, sud je ocijenio da ni u odredbama Ustava Federacije BiH, ni Ustava Bosne i Hercegovine, kao ni u odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima, ne postoji bilo koja odredba koja sprečava ili ograničava donosioca Zakona o pravima branilaca i članova njihovih porodica da propiše krajnji, odnosno prekluzivni rok, nakon čijeg isteka prestaje pravo zainteresovanih lica da se zakonito odlučuje o njihovim zahtjevima za ostvarivanje prava koja su propisana odredbama člana 35. stav 1. tog Zakona.

Ovo tim prije ako se ima u vidu okolnost da se odredbe člana 35. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica ne odnose na pravo na socijalnu „skrb“, kako se navodi u tužbi, niti na bilo koje drugo osnovno ljudsko pravo koje je zaštićeno odredbama federalnog i državnog ustava ili odredbama Evropske konvencije o ljudskim pravima, nego da se radi o tkz. „boračkim“ pravima, koja ne garantuje nijedan domaći ustav, niti međunarodni pravni dokument, a koja prava su, licima na koja se taj član Zakona odnosi, od donosioca Zakona priznata dobrovoljno i u skladu sa materijalnim mogućnostima Federacije BiH, i to kao vid nagrade i priznanja za njihovo učešće u ratu.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017084 17 U, od 05.08.2019. godine)

Prilog broj 3.

BORCI

Utvrdjivanje novog procenta ratnog vojnog invaliditeta zbog promjena zdravstvenog stanja

Član 35. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17)

ZAHTJEV ZA UTVRĐIVANJE NOVOG PROCENTA RATNOG VOJNOG INVALIDITETA ZBOG PROMJENA ZDRAVSTVENOG STANJA MOŽE ZAKONITO PODNIJETI ISKLJUČIVO RATNI VOJNI INVALID KOME JE VEĆ PRIZNATO SVOJSTVO RATNOG VOJNOG INVALIDA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbama člana 35. stav 1. i člana 49. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica („Službene novine Federacije BiH“ broj 33/04, 56/05, 70/07, 9/10 i 90/17), koje sud smatra relevantnim za pravilno i zakonito rješavanje ove upravne stvari, propisano je:

Član 35.

Prava, prema ovom Zakonu, koja se stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Član 49.

Ako kod ratnog vojnog invalida nastupe promjene koje utiču na prava utvrđena konačnim rješenjem, ratni vojni invalid može po isteku dvije godine od dana donošenja konačnog rješenja, podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom

promjenom, ukoliko to pravo koristi po osnovu rane ili povrede; po isteku roka od četiri godine ukoliko to pravo koristi po osnovu oboljenja.

Prije isteka roka iz stava 1. ovog člana može se podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta ukoliko kod vojnog invalida nastanu sljedeća oštećenja organizma u vezi sa vojnim invaliditetom: hirurško odstranjenje organa, hirurški zahvati na vitalnim organima, dekompenzacija srca, jetre, pluća, bubrega, pankreasa, paralize nerava, aktivna tuberkuloza, kao i gubitak ili teško oštećenje parnog organa.

Ratni vojni invalid čiji je zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta odbijen, može ponovo podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta invaliditeta po isteku rokova iz stava 1. ovog člana od dana donošenja odluke kojom je zahtjev odbijen, a prije isteka tog roka u slučaju oštećenja organizma utvrđenih u stavu 2. ovog člana.

Mirnodopski vojni invalid koji stekne pravo, prema ovom Zakonu, po osnovu bolesti i uživa ga najmanje pet godina, pa se poslije toga stanje poboljša i procent invaliditeta smanji ispod procenta određenog u članu 3. ovog Zakona, zadržava svojstvo mirnodopskog vojnog invalida i koristi prava prema smanjenom procentu invaliditeta.

Iz sadržaja odredaba člana 35. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica vidljivo je da prava predviđena tim Zakonom, koja se stiču po osnovu rane i povrede, zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona, odnosno od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja.

Zakon o pravima boraca i članova njihovih porodica stupio je na snagu dana 20.06.2004. godine, iz čega slijedi da je krajnji rok za podnošenje zahtjeva za ostvarivanje prava po tom Zakonu bio 20.06.2007. godine, kada je istekao rok od tri godine od dana stupanja na snagu tog Zakona, iz čega dalje slijedi da su, shodno odredbama člana 35. stav 1. tog Zakona, sva prava koja se po odredbama tog Zakona stiču po osnovu rane, povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja, zastarijela ukoliko zahtjev za ostvarivanje tih prava nije podniet u roku od tri godine od dana stupanja na snagu tog Zakona, tj. ako zahtjev za ostvarivanje prava nije podniet do 20.06.2007. godine.

Što se tiče dijela odredaba tog člana, prema kojima prava predviđena Zakonom o pravima boraca i članova njihovih porodica, koja se stiču po osnovu rane i povrede, oboljenja, odnosno pogoršanja oboljenja, zastarijevaju u roku od tri godine od dana nastanka rane, povrede, oboljenja ili pogoršanja oboljenja, sud smatra da se taj zastarni rok, za razliku od roka kojim je određeno da prava predviđena tim Zakonom, koja se stiču po osnovu rane i povrede, zastarijevaju u roku od tri godine od dana stupanja na snagu tog Zakona, računa samo za ona lica kojima je, prema odredbama tog Zakona, već priznato pravo, pa je, naknadno, tj. nakon priznavanja prava, kod tih lica došlo do nove rane ili povrede, odnosno novog oboljenja ili pogoršanja oboljenja, u kom slučaju takva lica, shodno odredbama člana 49. tog Zakona, ukoliko nastupe promjene koje utiču na prava utvrđena konačnim rješenjem, imaju pravo podnijeti zahtjev za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta u vezi sa nastalom promjenom, i u kom slučaju rok zastare počinje da teče od dana nastanka te nove rane ili povrede, odnosno od dana nastanka novog oboljenja ili pogoršanja oboljenja (s tim da u takvim slučajevima ne treba miješati i izjednačavati zastarni rok iz člana 35. tog Zakona, sa vremenskim ograničenjima koja su, za podnošenje zahtjeva za utvrđivanje novog procenta vojnog invaliditeta, predviđena odredbama člana 49. tog Zakona).

U konkretnom slučaju iz stanja u spisima nespornim proizilazi da je tužilac prvostepenom organu podnio zahtjev dana 22.08.2017. godine, za utvrđivanje novog procenta ratnog vojnog invaliditeta po osnovu oboljenja, koji zahtjev je, i po shvatanju suda, očigledno neosnovan, budući da prema odredbama člana 49. stav 1. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica, takav zahtjev može podnijeti isključivo ratni vojni invalid kod koga su, nakon donošenja rješenja kojim mu je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, nastupile

promjene koje utiču na prava utvrđena konačnim rješenjem kojim mu je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida.

Međutim, u konkretnom slučaju, u postupku je nespornim utvrđeno da tužilac nije ratni vojni invalid i da uopšte ne posjeduje rješenje kojim mu je priznato svojstvo ratnog vojnog invalida, zbog čega za podnošenje takvog zahtjeva nije ispunjen osnovni uslov iz člana 49. Zakona o pravima boraca i članova njihovih porodica.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017109 17 U, od 07.08.2019. godine)

Prilog broj 4.:

BORCI

Visina prijevremene povoljnije starosne penzije

Član 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju boraca odbrambeno-oslobodilačkog rata (“Službene novine Federacije BiH” broj 41/13 i 90/17)

VISINA STAROSNE PENZIJE KOJA SE ODREĐUJE U SKLADU SA ODREDBAMA ČLANA 4. TAČKA 3. ZAKONA O PRIJEVREMENOM POVOLJNIJEM PENZIONISANJU BORACA ODBRAMBENO-OSLOBODILAČKOG RATA, UNAPRIJED JE UTVRĐENA SAMIM ZAKONOM.

OVA STAROSNA PENZIJA JEDNAKA JE VISINI NAJNIŽE PENZIJE, I NA NJENU VISINU SE NE ODOSE KOEFICIJENTI PO OSNOVU LIČNOG ČINA.

Iz obrazloženja:

„Naime, odredbama člana 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata propisano je:

Član 4. stav 1. tačka 3.:

„Izuzetno, pravo na povoljnije penzionisanje pod uslovima i na način propisan ovim zakonom mogu ostvariti:

... 3. pripadnici Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine (ARBiH, HVO, MUP-a R BiH i HZHB) (u daljnjem tekstu: OSRBiH) kojima je priznato učestvovanje u odbrani Bosne i Hercegovine u trajanju od najmanje tri godine i koji nisu dezertirali iz OSRBiH, izuzetno stiču pravo na starosnu penziju u iznosu najniže penzije isplaćene za taj mjesec u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju i prije navršanih 65 godina života, pod uslovom da imaju najmanje 20 godina penzijskog staža i da su najmanje 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za penzionisanje, prema ovom zakonu, bili na evidenciji Službe za zapošljavanje. Starosna penzija iz ove tačke ostvaruje se tako da se od 65 godina života oduzima period koji je licu priznat u učestvovanju u odbrani Bosne i Hercegovine u jednostrukom trajanju. Ukoliko korisnik iz ove tačke ima 20 godina penzijskog staža bez posebnog ratnog staža u dvostrukom trajanju, starosna penzija ostvaruje se tako da se od 65 godina života oduzima period koji je licu priznat u učestvovanju u odbrani Bosne i Hercegovine u dvostrukom trajanju pri čemu se poseban ratni staž priznaje u jednostrukom trajanju;“.

Iz sadržaja odredaba člana 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata vidljivo je da su tim odredbama istovremeno propisani i uslovi za ostvarivanje prava (prema kojim uslovima podnosioci

zahtjeva moraju biti pripadnici Oružanih snaga Republike Bosne i Hercegovine kojima je priznato učestvovanje u odbrani Bosne i Hercegovine u trajanju od najmanje tri godine, koji nisu dezertirali iz OSRBiH, koji imaju najmanje 20 godina penzijskog staža i koji su najmanje 12 mjeseci prije podnošenja zahtjeva za penzionisanje bili na evidenciji Službe za zapošljavanje) i visina, odnosno iznos starosne penzije koja pripada licima koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava po tim odredbama, a koja je određena u iznosu najniže penzije isplaćene za taj mjesec u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Pored toga, iz sadržaja tih zakonskih odredaba takođe proizilazi da su za utvrđivanje visine penzije pravno irelevantne činjenice koje se tiču formacijskog, odnosno komandnog čina koji je podnosilac zahtjeva imao u Oružanim snagama Republike Bosne i Hercegovine, budući da je visina penzije za sva lica koja ispunjavaju uslove sadržane u odredbama člana 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, tim odredbama utvrđena u istoj visini, tj. u visini najniže penzije isplaćene za taj mjesec, s tim da ni tim, a ni drugim odredbama tog ili drugog Zakona, nije ostavljena mogućnost da se ta, Zakonom utvrđena visina penzije, koriguje isplatnim koeficijentima iz člana 6. istog Zakona.

Prema tome, s obzirom da je visina, odnosno iznos starosne penzije koja pripada licima koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava po tim odredbama, unaprijed određena tim Zakonom, sud smatra da je u ovom predmetu, kao i kod svih drugih podnosilaca zahtjeva koji pravo na ostvarivanje penzije zasnivaju na odredbama člana 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, u postupku dovoljno utvrditi samo činjenice koje se tiču ispunjavanja uslova za ostvarivanje prava na penziju, a da je suvišno i bespotrebno utvrđivati činjenice koje se tiču visine, odnosno iznosa starosne penzije, budući da je za sve takve korisnike prava iznos penzije unaprijed određen samim Zakonom, a u konkretnom slučaju visina penzije tužiocu i određena je upravo u iznosu koji je propisan tim Zakonom, tj. u iznosu najniže penzije isplaćene za taj mjesec u skladu sa Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju, zbog čega je činjenično stanje u ovoj upravnoj stvari potpuno, po ocjeni suda, u pogledu visine penzije, potpuno i pravilno utvrđeno, a materijalno pravo pravilno primjenjeno.

Stoga sud smatra pravno irelevantnim navode tužbe u kojima se ističe da tužilac ima čin poručnika, jer ta činjenica po odredbama člana 4. tačka 3. Zakona o prijevremenom povoljnijem penzionisanju branilaca odbrambeno-oslobodilačkog rata, nije ni od kakvog značaja za utvrđivanje visine, tj. iznosa tužiočeve penzije, pošto je ona unaprijed određena Zakonom, dok navode tužbe da je u konkretnom slučaju trebalo primjeniti odredbe člana 5. i 6. istog Zakona i tužiocu odrediti penziju na osnovicu od 414,30 KM, uz koeficijent od 1,5 koji je predviđen za čin poručnika, sud smatra neosnovanima, budući da se, prema tom Zakonu, odredbe člana 5. i 6. primjenjuju isključivo na korisnike prava iz tačaka 1., 2., i 5. člana 4. tog Zakona, tj. na kategorije onih korisnika prava kojima tim Zakonom nije unaprijed utvrđen iznos penzije, kao što je učinjeno kod kategorija korisnika prava iz tačaka 3. i 4. člana 4. tog Zakona.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017121 17 U, od 12.08.2019. godine)

Prilog broj 5.:

NEZAPOSLENE OSOBE

Novčana naknada u slučaju svjesnog doprinosa nezaposlene osobe prestanku njenog radnog odnosa

Član 36. i 37. Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“ broj 41/01, 22/05 i 9/08)

Član 96. i 114. Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“ broj 62/15 i 89/18)

SVJESNI DOPRINOS NEZAPOSLENE OSOBE PRESTANKU NJENOG RADNOG ODNOSA NE POSTOJI AKO ONA NIJE BILA U OBJEKTIVNOJ MOGUĆNOSTI PROMIJENITI SVOJE PONAŠANJE U IZVRŠAVANJU SVOJIH RADNIH OBAVEZA NA NAČIN DA TIM OBAVEZAMA U POTPUNOSTI UDOVOLJI.

TAKAV DOPRINOS NE POSTOJI AKO NEZAPOSLENA OSOBA SVOJIM RADNIM OBAVEZAMA NIJE MOGLA UDOVOLJITI IZ RAZLOGA ŠTO SU JOJ ZA NJIHOVO IZVRŠAVANJE POTREBNE VEĆE ILI DRUGAČIJE FIZIČKE I/ILI PSIHIČKE SPOSOBNOSTI, PA, ZBOG TIH, ILI DRUGIH RAZLOGA, NIJE U MOGUĆNOSTI POSTIĆI POTREBNU RADNU NORMU PREDVIĐENU ZA POSLOVE KOJE OBAVLJA.

Iz obrazloženja:

„Iz sadržaja odredaba člana 36. Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba („Službene novine Federacije BiH“ broj 41/01, 22/05 i 9/08), vidljivo je da nezaposlena osoba nema pravo na novčanu naknadu samo u dva slučaja, i to: a) kad je svjesno doprinijela prestanku radnog odnosa, i b) kad se utvrdi da je dobrovoljno napustila posao bez opravdanog razloga.

Tačka a) člana 36. Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba nije u tom Zakonu bliže i dalje razrađena, dok je tačka b) bliže i dalje razrađena odredbama člana 37. tog Zakona, kojima su navedeni slučajevi u kojima, za dobrovoljno prekidanje radnog odnosa od strane zaposlenika, postoji opravdan razlog koji isključuje mogućnost primjene odredaba člana 36. tačka b) tog Zakona (s tim da, pored opravdanih razloga iz člana 37. Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, u takvim slučajevima treba imati u vidu i odredbe člana 98. Zakona o radu, kojima su takođe definisani opravdani razlozi za otkaz ugovora koji daje zaposlenik).

S obzirom da tačka a) člana 36. Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, kako je naprijed navedeno, nije u tom Zakonu bliže i dalje razrađena, sud smatra da organi koji primjenjuju te odredbe moraju postupati sa posebnim oprezom i da tu tačku mogu zakonito primjeniti samo u slučaju kada nadležni organ koji odlučuje o zahtjevu u toku postupka prikupi dokaze iz kojih nesumnjivo proizilazi da je nezaposlena osoba svjesno doprinijela prestanku svog radnog odnosa, jer, iz tih odredaba proizilazi da teret dokazivanja te činjenice leži na organu koji vodi postupak, a ne na nezaposlenoj osobi.

Dalje, svjesni doprinos nezaposlene osobe prestanku njenog radnog odnosa, shodno ciljnom i jezičkom tumačenju odredaba člana 36. tačka a) Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, po shvatanju suda može postojati samo u onim slučajevima kada, iz utvrđenih činjenica u postupku za ostvarivanje prava na predmetnu naknadu, nesumnjivo proizilazi ne samo da je nezaposlena osoba bila svjesna da određenim ponašanjem u izvršavanju svojih radnih obaveza može prouzrokovati prestanak svog radnog odnosa, nego i da nije bila u objektivnoj mogućnosti promijeniti svoje ponašanje u izvršavanju svojih radnih obaveza na način da im u potpunosti udovolji, odnosno da ta osoba, izvršavanju svojih radnih obaveza nije mogla udovoljiti iz razloga što su za ispunjenje tih obaveza potrebne veće ili drugačije fizičke i/ili psihičke sposobnosti.

Takva nemogućnost, primjera radi, postoji u slučaju kada je za određene poslove predviđena konkretna planska, mjesečna ili druga norma, a zaposlenik, nije u mogućnosti da to učini (bilo zbog objektivnih razloga koji se ne tiču nezaposlene osobe, bilo zbog subjektivnih razloga koji se odnose na njegovu stručnost, te fizičku i/ili psihičku sposobnost da obavlja određene poslove).

Stoga sud smatra da se, u slučaju kada je do prestanka radnog odnosa neke osobe došlo iz razloga propisanih odredbama člana 96. stav 1. tačka b) Zakona o radu, tj. iz razloga što radnik nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze iz radnog odnosa, ne može osnovano zaključiti da je takva osoba svjesno doprinijela prestanku svog radnog odnosa, i da se na takav slučaj ne mogu zakonito primjeniti odredbe člana 36. tačka a) Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, koje se primjenjuju kada je ta osoba svjesno doprinijela prestanku svog radnog odnosa.

Ovo posebno ako se ima u vidu da je, shodno odredbama člana 1. tog Zakona, suštinski i najvažniji cilj tog Zakona - materijalna i socijalna sigurnost nezaposlenih osoba za vrijeme privremene nezaposlenosti, koji cilj, primjenom odredaba člana 36. tog Zakona na način na koji ga tumače tuženi i prvostepeni organ, u konkretnom i drugim sličnim slučajevima, po shvatanju suda ne bi bio postignut.

U konkretnom slučaju, iz sadržaja rješenja kojim je tužiocu otkazan ugovora o radu, proizilazi da je poslodavac tužiocu dao otkaz iz razloga što tužilac nije bio u mogućnosti da izvršava svoje obaveze iz radnog odnosa za više mjeseci u toku 2016. godine, jer u to vrijeme nije ispunio minimum radnih obaveza predviđenih planom rada zastupnika poslodavca, preuzetih ugovorom o radu, a poslodavac se, pri donošenju tog rješenja, izričito i pozvao na odredbe člana 96. stav 1. tačka b) Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“ broj 62/15 i 89/18), zbog čega sud smatra da su tuženi i prvostepeni organ nepravilno primjenili odredbe člana 36. tačka a) Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, jer, ni iz tog rješenja, a ni iz drugih dokaza provedenih u upravnom postupku, ne proizilazi da je tužilac svjesno doprinio prestanku svog radnog odnosa.

Iz tih razloga suda smatra da je, zbog nepravilnog tumačenja tih odredaba od strane tuženog i prvostepenog organa, došlo do naprijed navedene nepravilne primjene materijalnog prava.

Sud je nepravilnom ocijenio i primjenu odredaba člana 114. stav 1. i 2. Zakona o radu („Službene novine Federacije BiH“ broj 62/15).

Ovo stoga što mogućnost koju daju te zakonske odredbe ne predstavlja obavezu zaposlenika da, u vezi prestanka svog prava, pokreće sudski postupak kod nadležnog suda, radi poništenja predmetnog rješenja o otkazu ugovora o radu, nego, kako se pravilno ocjenjuje u predmetnoj tužbi, samo pravo zaposlenika da to učini, a samom zaposleniku ostavljena je mogućnost da, u zavisnosti od toga kako on lično cijeni zakonitost takvog rješenja, sam procjeni i odluči da li će takav postupak pokrenuti ili ne, i da li da se upušta u rizik vođenja takvog postupka i snošenje eventualnih sudskih troškova i drugih mogućih posljedica vođenja takvog postupka (ovo pogotovo ukoliko i sam zaposlenik ocijeni da, zbog određenih objektivnih ili subjektivnih razloga, zaista nije u mogućnosti da svoje obaveze ostvaruje prema planovima i zahtjevima poslodavca).

Stoga sud smatra da sama činjenica da tužilac protiv predmetnog rješenja o otkazu ugovora o radu nije pokrenuo sudski postupak, ni po odredbama člana 114. Zakona o radu, a ni po drugim odredbama tog Zakona ili Zakona o posredovanju u zapošljavanju u socijalnoj sigurnosti nezaposlenih osoba, za rješavanje ove upravne stvari ne predstavlja relevantnu činjenicu, i da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta primjeni odredaba člana 114. Zakona o radu.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017122 17 U, od 13.08.2019. godine)

Prilog br. 6.**LINIJSKI PREVOZ PUTNIKA**

Član 31. Pravilnika o načinu, kriterijima i postupku usklađivanja, ovjeri i registraciji redova vožnje, te sadržaju i načinu vođenja registra (Službene novine Federacije BiH broj: 79/13, 91/14, 98/14 i 84/15)

Pravo prigovora na red vožnje drugog linijskog prevoznika

STATUS ZAINTERESOVANOG PREVOZNIKA U LINIJSKOM PREVOZU PUTNIKA SA PRAVOM PRIGOVORA NA RED VOŽNJE DRUGOG LINIJSKOG PREVOZNIKA IMA ISKLJUČIVO ONAJ PREVOZNIK KOJI, PORED OSTALIH, ISPUNJAVA I SLJEDEĆE KUMULATIVNE USLOVE:

1. DA NA SVOME REGISTROVANOM REDU VOŽNJE ILI PREDLOŽENOM REDU VOŽNJE KOJI SE USKLAĐUJE IMA NAJMANJE DVIJE ZAJEDNIČKE STANICE ILI STAJALIŠTA U ODNOSU NA PRIJEDLOG REDA VOŽNJE (POLAZAK ILI POVRATAK) KOJEM PRIGOVARA I REDOVI VOŽNJE PRIGOVARAČA I PREDLAGAČA SU ISTOG RANGA, ODNOSNO DA NA SVOM REGISTROVANOM REDU VOŽNJE IMA NAJMANJE TRI ZAJEDNIČKE STANICE ILI STAJALIŠTA U SLUČAJU ULAGANJA PRIGOVORA NA RED VOŽNJE RAZLIČITOG RANGA LINIJA;

2. DA NA SVOME REGISTROVANOM REDU VOŽNJE ILI PREDLOŽENOM REDU VOŽNJE KOJI SE USKLAĐUJE IMA NAJMANJE 35% ZAJEDNIČKE TRASE U ODNOSU NA PRIJEDLOG REDA VOŽNJE (POLAZAK ILI POVRATAK) KOJEM PRIGOVARA;

3. DA NA SVOME REGISTROVANOM REDU VOŽNJE ILI PREDLOŽENOM REDU VOŽNJE KOJI SE USKLAĐUJE U NAJMANJE JEDNOJ ZAJEDNIČKOJ STANICI ILI STAJALIŠTU VRIJEME POLASKA ILI POVRATKA JE UNUTAR VREMENSKIH RAZMAKA IZ KOLONA 2 I 3 U TABELI 3 IZ ČLANA 30. OVOG PRAVILNIKA U ODNOSU NA PRIJEDLOG REDA VOŽNJE (POLAZAK ILI POVRATAK) KOJEM PRIGOVARA.

IZUZETNO, ZAINTERESOVANI PREVOZNIK SA PRAVOM PRIGOVORA NA LINIJI DO 25 KM MOŽE BITI I PREVOZNIK KOJI U SVOM STAROM REDU VOŽNJE IMA NAJMANJE TRI ZAJEDNIČKE STANICE ILI STAJALIŠTA NA AUTOBUSNOJ ILI TROLEJBUSNOJ LINIJI, ILI NAJMANJE ČETIRI ZAJEDNIČKA STAJALIŠTA NA TRAMVAJSKOJ LINIJI, BEZ OBZIRA NA DUŽINU ZAJEDNIČKE TRASE LINIJA.

Iz obrazloženja:

„S tim u vezi, sud smatra da su osnovani navodi tuženog da tužilac u konkretnom slučaju nije ni imao pravo prigovarati na red vožnje zainteresovanog lica, s obzirom da je u postupku utvrdio da tužilac nema najmanje dvije zajedničke stanice (stajališta), i da nema najmanje 35% zajedničke trase na redu vožnje zainteresovanog lica, zbog čega sud smatra da tužilac, u odnosu na zainteresovano lice iz ovog upravnog spora, nema status zainteresovanog prevoznika sa pravom prigovora iz člana 31. stav 1. i 2. Pravilnika.

Ovo stoga što je odredbama člana 31. stav 1. i 2. Pravilnika propisano:

Član 31.

Zainteresovani prevoznik sa pravom prigovora je prevoznik koji učestvuje u postupku i ispunjava slijedeće uslove (kumulativno):

- uslove iz člana 11. ovog pravilnika;

- da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje ima najmanje dvije zajedničke stanice ili stajališta u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara i redovi vožnje prigovarača i predlagača su istog ranga, odnosno da na svom registrovanom redu vožnje ima najmanje tri zajedničke stanice ili stajališta u slučaju ulaganja prigovora na red vožnje različitog ranga linija;

- da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje ima najmanje 35% zajedničke trase u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara;

- da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje u najmanje jednoj zajedničkoj stanici ili stajalištu vrijeme polaska ili povratka je unutar vremenskih razmaka iz kolona 2 i 3 u Tabeli 3 iz člana 30. ovog pravilnika u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara.

Izuzetno od odredbi stava 1. ovog člana, zainteresovani prevoznik sa pravom prigovora na liniji do 25 km može biti prevoznik koji u svom starom redu vožnje ima najmanje tri zajedničke stanice ili stajališta na autobusnoj ili trolejbusnoj liniji, ili najmanje četiri zajednička stajališta na tramvajskoj liniji, bez obzira na dužinu zajedničke trase linija.

Iz sadržaja odredaba člana 31. stav 1. Pravilnika vidljivo je da status zainteresovanog prevoznika sa pravom prigovora ima isključivo onaj prevoznik koji, kumulativno, pored ostalih, ispunjava i slijedeće uslove: 1. da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje ima najmanje dvije zajedničke stanice ili stajališta u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara i redovi vožnje prigovarača i predlagača su istog ranga, odnosno da na svom registrovanom redu vožnje ima najmanje tri zajedničke stanice ili stajališta u slučaju ulaganja prigovora na red vožnje različitog ranga linija; 2. da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje ima najmanje 35% zajedničke trase u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara; 3. da na svome registrovanom redu vožnje ili predloženom redu vožnje koji se usklađuje u najmanje jednoj zajedničkoj stanici ili stajalištu vrijeme polaska ili povratka je unutar vremenskih razmaka iz kolona 2 i 3 u Tabeli 3 iz člana 30. ovog pravilnika u odnosu na prijedlog reda vožnje (polazak ili povratak) kojem prigovara.

Jedini izuzetak od odredaba stava 1. Pravilnika propisan je u odredbama stava 2. Pravilnika, prema kojem, izuzetno od odredbi stava 1. ovog člana, zainteresovani prevoznik sa pravom prigovora na liniji do 25 km, može biti i prevoznik koji u svom starom redu vožnje ima najmanje tri zajedničke stanice ili stajališta na autobusnoj ili trolejbusnoj liniji, ili najmanje četiri zajednička stajališta na tramvajskoj liniji, bez obzira na dužinu zajedničke trase linija, koji izuzetak se u konkretnom slučaju ne odnosi na tužioca.

Prema tome, s obzirom da tužilac, shodno odredbama člana 31. stav 1. Pravilnika, u odnosu na zainteresovano lice u konkretnom slučaju nema status zainteresovanog prevoznika sa pravom prigovora, to dalje znači da bi bilo bez osnova pozivanje tužioca na bilo koje formalno-pravne povrede pravila postupka, čak i u slučaju da su povrede postupka na koje se tužilac poziva zaista i učinjene.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 017000 17 U, od 04.07.2019. godine)

16.05.2019. god.

PRILOZI ZA ČASOPIS „SUDSKA PRAKSA“

Prilog br. 1.

MATERIJALNO PRAVO

POREZI

Porez na promet novoizgrađenog poslovnog prostora

Član 2., 4. i 6. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 11/01, 13/01 i 13/03)

U SLUČAJU PROMETA NOVOIZGRAĐENOG POSLOVNOG PROSTORA POSTOJI OBAVEZA PLAĆANJA POREZA NA PROMET NEPOKRETNOSTI PO ODREDBAMA KANTONALNOG ZAKONA O POREZU NA PROMET NEPOKRETNOSTI I PRAVA.

NA TAKAV PROMET NE ODRNOSE SE ODREDBE ISTOG ZAKONA O OSLOBAĐANJU OD PLAĆANJA NA PROMET NOVOIZGRAĐENOG STANA.

Iz obrazloženja:

„Imajući u vidu sadržinu predmetnog notarski obrađenog ugovora na osnovu kojeg je izvršen razrez poreza, sud smatra da su tužena strana i prvostepeni organ pravilnim tumačenjem i pravilnom primjenom materijalnog prava osnovano zaključili da se u konkretnom slučaju ne radi o udruživanju sredstava i sufinansiranju radi zajedničkog investiranja i gradnje građevinskog objekta iz člana 6. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 11/01, 13/01 i 13/03), nego o kupoprodaji poslovnog prostora u zgradi čiji je vlasnik tužilac, s obzirom da taj ugovor i po ocjeni ovog suda ima sve elemente kupoprodajnog ugovora, odnosno ugovora na osnovu kojeg je u smislu odredaba člana 4. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava („Službene novine Tuzlanskog kantona“, br. 11/01, 13/01, i 13/03), izvršen promet prava vlasništva na predmetnoj nepokretnosti, uz naknadu:

Naime, udruživanje sredstava po osnovu sufinansiranja stambene izgradnje po shvatanju ovog suda moguće je samo prije početka gradnje (ili, eventualno, tokom gradnje), ali ne i pri kraju ili nakon završetka gradnje građevinskog objekta.

Međutim, iz sadržaja naprijed navedenih ugovora nesumnjivim proizilazi da je ugovor o predaji u posjed predmetnog poslovnog prostora sačinjen nakon završetka gradnje građevinskog objekta u kome se nalazi predmetni poslovni prostor. ...

Prema tome, iz ovako utvrđenog činjeničnog stanja može se nesumnjivim zaključiti da se u konkretnom slučaju radi o prometu nepokretnosti, odnosno prenosu prava vlasništva između tužioca i druge ugovorne strane, zbog čega su za sud neprihvatljivi navodi tužbe da ne postoji zakonski osnov za obavezivanje tužioca na plaćanje predmetnog poreza.

S tim u vezi, sud posebno napominje da se prema odredbama člana 2. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava pod prometom nepokretnosti i prava koji podliježe

oporezivanju po tom Zakonu, pored klasične kupoprodaje, smatraju i zamjena i svi drugi načini sticanja nepokretnosti i prava uz naknadu.

Sud je neosnovanim ocijenio navode tužbe da se, shodno odredbama člana 6. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava, porez na promet nepokretnosti i prava ne plaća u slučaju udruživanja sredstava po osnovu finansiranja izgradnje poslovnog prostora, budući da su odredbe člana 6. stav 1. tačka 12. vrlo jasne i da je tim odredbama izričito propisano da se porez na promet nepokretnosti i prava ne plaća u slučaju udruživanja sredstava po osnovu sufinansiranja stambene izgradnje, pa je iz tih i drugih odredaba tog Zakona vidljivo da su izgradnja i promet stanova u pogledu plaćanja poreza na izvjestan način privelegovani u odnosu na izgradnju i promet poslovnih prostora.

To dalje znači da se u konkretnom slučaju, čak i kada bi se predmetni ugovor mogao tretirati kao ugovor o udruživanju sredstava, a ne kao kupoprodajni ugovor, ne radi sufinansiranja stambene izgradnje, odnosno izgradnje stana, nego izgradnje poslovnog prostora, za koje sufinansiranje nije predviđeno odslobođanje od plaćanja predmetnog poreza.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 012056 14 U, od 16.04.2015. godine, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 U 012056 15 Uvp, od 07.02.2019. godine)

Prilog broj 2.

MATERIJALNO PRAVO

POREZI

Porez na promet nepokretnosti novoizgrađenog poslovnog prostora u slučaju kada je plaćen porez na dodatu vrijednost (PDV)

Član 2. i 4. i član 6. stav 1. tačka 12. Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava („Službene novine Tuzlanskog kantona“ broj 11/01, 13,01 i 13/03)

PLAĆANJE POREZA NA DODATU VRIJEDNOST NE OSLOBAĐA OBVEZNIKA PLAĆANJA TOG POREZA OD OBAVEZE PLAĆANJA POREZA NA PROMET POSLOVNOG PROSTORA PO ODREDBAMA KANTONALNOG ZAKONA O POREZU NA PROMET NEPOKRETNOSTI I PRAVA.

Iz obrazloženja:

„Dalje, sud je neosnovanim ocijenio i navode tužbe koji se tiču plaćenog poreza na dodatu vrijednost (PDV) i dvostrukog oporezivanja.

Ovo stoga što se u konkretnom slučaju radi o dvije različite vrste poreznih obaveza (poreza na dodatu vrijednost i porezu na promet nepokretnosti i prava), koje su regulisane sa dva različita zakona (državnim Zakonom o porezu na dodatu vrijednost - „Službeni glasnik BiH“, br. 9/05, 35/05 i 100/08 i kantonalnim Zakonom o porezu na promet nepokretnosti i prava - “Službene novine Tuzlanskog kantona” broj 11/01, 13/01, 13/03 i 3/13), zbog čega se, po

shvatanju suda, poreski obveznici mogu osloboditi plaćanja poreznih obaveza utvrđenih tim Zakonima samo u slučaju kada je to jednim od ta dva zakona izričito predviđeno.

Pošto odredbama nijednog od navedena dva Zakona nije izričito propisano da se neće plaćati porez na promet nepokretnosti po osnovu prometa poslovnog prostora (u slučaju kada je, po odredbama Zakona o porezu na dodatu vrijednost, za isti prostor plaćen porez na dodatu vrijednost), sud je ocijenio da ne postoji valjan zakonski osnov da se tužilac u konkretnom slučaju, povodom činjenice da je platio porez na dodatu vrijednost, oslobodi obaveze plaćanja porez na promet nepokretnosti po odredbama kantonalnog Zakona o porezu na promet nepokretnosti i prava .“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 012056 15 U, od 16.04.2015. godine, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 U 012056 15 Uvp, od 07.02.2019. godine)

Prilog broj 3.:

POREZI

Porez na dodatu vrijednost (PDV)

Član 3. Zakona o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17)

POREZ NA DODATU VRIJEDNOST (PDV), NE PLAĆA SE NA NAKNADE ZA KORIŠTENJE JAVNIH POVRŠINA.

Iz obrazloženja:

„Na kraju, sud posebno ističe da smatra da u konkretnom slučaju nije bilo valjanog pravnog osnova ni za obavezivanje tužioca na plaćanje poreza na dodatu vrijednost (PDV-a), jer se ta porezna obaveza, shodno odredbama člana 3. Zakona o porezu na dodatu vrijednost ("Službeni glasnik BiH", br. 9/05, 35/05, 100/08 i 33/17), plaća samo u dvije situacije, i to na: 1. *promet dobara i usluga koje poreski obveznik, u okviru obavljanja svojih djelatnosti, izvrši na teritoriji Bosne i Hercegovine uz naknadu;* i 2. *uvoz dobara u Bosnu i Hercegovinu, a u konkretnom slučaju, po shvatanju suda, ne radi ni o jednoj od te dvije situacije, tj. ni o prometu ili o uvozu bilo kakvih dobara, niti o vršenju bilo kakvih usluga.*

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016726 17 U, od 19.04.2019. godine)

Prilog broj 4.:

MATERIJALNO PRAVO

GRADENJE

Izdavanje urbanističke saglasnosti u slučaju kada je za konkretnu lokaciju donesen Regulacioni plan

Član 46. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13, 15/13, 2/16 i 4/17)

U SLUČAJU KADA JE NOSILAC PRIPREME DETALJNOG PLANA JAVNIM OGLASOM BLAGOVREMENO OBAVIJESTIO VLASNIKE NEKRETNINA I DRUGE ZAKONITE KORISNIKE PROSTORA NA PODRUČJU ZA KOJE SE DONOSI DETALJNI URBANISTIČKI PLAN I POZVAO IH DA IZVRŠE UVID U NACRT DETALJNOG PLANA, I DA SE UKLJUČE U JAVNU RASPRAVU, A ONI SE NI NA KOJI NAČIN NISU ODAZVALI NA JAVNU RASPRAVU, ZAKONSKA JE PRETPOSTAVKA DA SU SUGLASNI SA DATIM NACRTOM DETALJNOG PLANA I DA, IZ TOG RAZLOGA, NE MOGU NAKNADNO POSTAVLJATI BILO KAKVE PRIMJEDBE I USLOVE U PROCESU KOJI SE TIČE ODOBRAVANJA GRAĐENJA I DRUGIH ZAHVATA U PROSTORU, ZBOG ČEGA NEMAJU VALJANOG ZAKONSKOG OSNOVA DA SVOJE EVENTUALNE PRIMJEDBE IZNOSE TEK U POSTUPKU IZDAVANJA URBANISTIČKE SAGLASNOSTI.

Iz obrazloženja:

„Iz upravnih spisa slijedi da je osporenim aktom tužena strana odbila kao neosnovanu žalbu tužioca izjavljenu protiv rješenja Službe za prostorno uređenje i zaštitu okoline Opštine X, kojim je u stavu I izreke (dispozitiva) zainteresovanom licu data urbanistička saglasnost za uređenje terena oko stambeno-poslovnog kompleksa u izgradnji, i to na okolnom građevinskom zemljištu oko tog objekta, čije su katastarske oznake i drugi bliži podaci navedeni u izreci i obrazloženju prvostepenog rješenja, dok su ostalim stavovima izreke investitoru utvrđene i druge obaveze i uslovi.

Dalje slijedi: da je prvostepeno rješenje doneseno u ponovnom postupku nakon što je ranije rješenje prvostepenog organa, po žalbi tužioca bilo poništeno od strane tuženog, i predmet vraćen prvostepenom organu iz razloga što tužiocu, kao vlasniku susjedne nekretnine, nije bila data mogućnost da učestvuje u postupku; da je u ponovnom postupku tužiocu omogućeno učešće u postupku, odnosno uvid u upravne spise, davanje izjašnjenja, iznošenje činjenica, predlaganje dokaza itd.; da su u ponovnom postupku predstavnici tužioca izvršili uvid u upravne spise, o čemu je sačinjen zapisnik, i da su dostavili i svoje pisano izjašnjenje u kojem su se usprotivili izdavanju predmetne urbanističke saglasnosti; da je tužilac u tom pisanom izjašnjenju, između ostalog, istakao: da je predmetno zemljište u zemljišnu knjigu upisano kao ekonomsko dvorište tužioca; da je to zemljište bilo obuhvaćeno rješenjem o dozvoli izvođenja pripremnih radova i dopunom tog rješenja, a da su u postupcima donošenja tih rješenja učinjene određene nezakornosti i povrede propisa; da je ta parcela predmet posebnih sudskih postupaka koji se tiču smetanja posjeda i utvrđivanja prava vlasništva; da je izdavanjem urbanističke saglasnosti i građevinske dozvole planirano ugrožavanje prava vlasništva tužioca, kao i ugrožavanje ulaza u njegov skladišni prostor, te da se izdavanjem urbanističke saglasnosti nanosi ogromna materijalna šteta tužiocu i ugrožava njegova djelatnost.

Postupajući u ponovnom postupku prvostepeni organ je, pored ostalog, utvrdio: da svim zemljištem koje je obuhvaćeno prvostepenim aktom, osim zemljišta dodijeljenog za građenje, upravlja Opština X, uključujući i predmetnu parcelu; da tužilac nije naveo koja su mu prava i pravni interesi, kao vlasniku susjednog zemljišta, povrijeđena izdavanjem predmetne urbanističke saglasnosti za uređenje terena; da su za predmetni lokalitet doneseni Regulacioni

plan i Odluka o provođenju Regulacionog plana; da su urbanističko-tehnički uslovi prvostepenim aktom propisani u svemu prema Odluci o provođenju Regulacionog plana; da je u prostorijama MZ „XY“, shodno odredbama člana 46. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13 i 15/13), održana javna rasprava sa izlaganjem nacrtu Regulacionog plana prostorne i da nisu evidentirane pisane primjedbe, sugestije i prijedlozi tužioca.

Imajući u vidu navedene odlučne činjenice koje tužilac ni tokom upravnog postupka, ni tužbom nije osporio ni doveo u sumnju, sud je zaključio da osporenim i nižestepenim aktom nisu povrijeđena njegova prava, niti na zakonu zasnovani neposredni lični interesi, i da je prilikom donošenja prvostepenog rješenja prvostepeni organ utvrdio sve relevantne činjenice od kojih zavisi pravilno rješavanje ove upravne stvari, te da je na potpuno i pravilno utvrđeno činjenično stanje pravilno primjenio materijalno pravo.

Naime, u konkretnom slučaju prvostepeni upravni postupak vođen je po zahtjevu investitora za izdavanje urbanističke saglasnosti za uređenje terena oko stambeno-poslovnog kompleksa koji je u izgradnji.

U takvom postupku, shodno odredbama kantonalnog Zakona o prostornom uređenju i građenju treba da učestvuju i susjedi čije parcele neposredno graniče sa parcelom ili parcelama za koje se izdaje urbanistička saglasnost, i to radi zaštite njihovih prava vezanih za važeće urbane standarde, s obzirom na planiranu gradnju ili zahvate u prostoru.

Stoga je tužilac, kao vlasnik parcela koje neposredno graniče sa parcelama za koje se izdaje urbanistička saglasnost, imao pravo učešća u predmetnom upravnom postupku, ali sud smatra da se njegovo učešće u takvom postupku svodi isključivo na raspravljanje o pitanjima koja se tiču zaštite njegovih prava kao vlasnika susjednih nekretnina vezanih za važeće urbane standarde, odnosno planiranu gradnju ili zahvate u prostoru koji su predmet izdavanja urbanističke saglasnosti.

...

S druge strane, iz činjeničnog stanja na koje tužilac ni tokom postupka, ni u tužbi, nije prigovarao, proizilazi da su za predmetni lokalitet doneseni Regulacioni plan i Odluka o provođenju Regulacionog plana, da su urbanističko-tehnički uslovi prvostepenim aktom propisani u svemu prema Odluci o provođenju Regulacionog plana prostorne cjeline i da je u prostorijama MZ „XY“, shodno odredbama člana 46. Zakona o prostornom uređenju i građenju („Službene novine Tuzlanskog kantona“, broj 6/11, 4/13 i 15/13), održana javna rasprava sa izlaganjem nacrtu Regulacionog plana prostorne i da nisu evidentirane pisane primjedbe, sugestije i prijedlozi tužioca.

S obzirom na ove činjenice, tužilac nema zakonsko pravo naknadnih prigovora na urbanističko tehničke uslove koji su sadržani u Odluci o provođenju Regulacionog plana prostorne cjeline Stupine u Tuzli, jer je odredbama člana 46. stav 13. Zakona o prostornom uređenju i građenju propisano *da je nosilac pripreme detaljnog plana dužan blagovremeno, obavijestiti javnim oglasom vlasnike nekretnina i druge zakonite korisnike prostora na području za koje se donosi detaljni plan i pozvati ih da izvrše uvid u nacrt detaljnog plana, te da se uključe u javnu raspravu učestvovanjem na skupovima ili dostavljanjem pisanih primjedbi, sugestija i prijedloga nosiocu pripreme, te da će se, ukoliko se pozvani ni na koji način ne odazovu na javnu raspravu u predviđenom roku, smatrati da su saglasni sa datim nacrtom detaljnog plana i da ne mogu naknadno postavljati bilo kakve primjedbe i uslove u procesu odobravanja građenja i drugih zahvata u prostoru koji su u skladu sa detaljnim planom i opštim urbanističkim pravilima.*

Ovo tim prije ako se ima u vidu da se u konkretnom slučaju ne radi o izdavanju urbanističke saglasnosti za izgradnju objekta, nego samo za uređenje terena oko stambeno-poslovnog kompleksa koji je u izgradnji, a da tužilac ni tokom postupka, ni u tužbi nije iznio činjenice, niti predložio dokaze iz kojih proizilazi da uređenje terena oko tog stambeno-

poslovnog kompleksa, koje je predviđeno tom saglasnošću, nije u skladu sa važećim urbanim standardima, i da će planiranim radovima ili zahvatima u prostoru doći do ugrožavanja nekih njegovih konkretnih prava ili na zakonu zasnovanih pravnih interesa, odnosno da predviđeni zahvati u prostoru nisu u skladu sa detaljnim planom i opštim urbanističkim pravilima.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 012690 14 U od 13.02.2015. godine, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 U 012690 15 Uvp, od 27.02.2019. godine)

Prilog br. 5.

MATERIJALNO PRAVO

GRAĐEVINSKO ZEMLJIŠTE

Naknada za korištenje građevinskog zemljišta

Član 62., 73., 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH“ broj 25/03, 16/04 i 67/05)

NAKON ŠTO JE USTAVNI SUD FEDERACIJE BIH PRESUDOM UTVRDILO DA SU ODREDBE ZAKONA O GRAĐEVINSKOM ZEMLJIŠTU, KOJE KONSTITUIŠU I REGULIŠU OBAVEZU PLAĆANJA NAKNADE ZA KORIŠTENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA, NEUSTAVNE, NE POSTOJI VALJAN PRAVNI OSNOV DA SE BILO KOJE FIZIČKO ILI PRAVNO LICE ZAKONITO OBAVEŽE NA PLAĆANJE TE NAKNADE.

Iz obrazloženja:

„Naime, predmet ovog upravnog postupka jeste naknada za korištenje građevinskog zemljišta, koja naknada je bliže uređena odredbama člana 62., 73., 74., 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije BiH (“Službene novine Federacije BiH“ broj 25/03, 16/04 i 67/05 – u daljem tekstu: Zakon o građevinskom zemljištu), kao i odredbama naprijed pomenute Odluke.

Presudom broj U-64/17, od 23.10.2018. godine (objavljena u „Službenim novinama Federacije BiH“ broj 94, od 23.11.2018. godine), Ustavni sud Federacije BiH utvrdio je da odredbe člana 63. stav 1., u dijelu koji glasi: "*i naknada za korištenje gradskog građevinskog zemljišta*", člana 63. stav 2., u dijelu koji glasi: "*i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta*", člana 63. stav 3., u dijelu koji glasi: "*i naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (rente)*", kao i odredbe čl. 73., 74. i 75. Zakona o građevinskom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine, nisu u skladu sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

U istoj presudi Ustavni sud je posebno istakao: da je od donošenja osporenog Zakona došlo do promjene pravnog režima na nekretninama, odnosno do transformacije vlasničko-pravnih odnosa u Federaciji Bosne i Hercegovine i pretvorbe društvenog vlasništva (prava korištenja, upravljanja ili raspolaganja) u privatno vlasništvo, tj. u pravo vlasništva, a koja pravna reforma se ogleda u donošenju Zakona o stvarnim pravima, kojim je, u članu 2., propisano da se pravo vlasništva i druga stvarna prava mogu protiv vlasnikove volje oduzeti ili ograničiti samo u javnom interesu i pod uslovima predviđenim zakonom u skladu sa principima međunarodnog prava; da je istim Zakonom određeno da će se propisi o građevinskom zemljištu usaglasiti sa odredbama ovog

zakona u roku od tri mjeseca od dana početka primjene ovog Zakona, ali da u tom segmentu Zakon o građevinskom zemljištu nije pretrpio izmjene u smislu usklađivanja istog sa Zakonom o stvarnim pravima; da je Ustavni sud Federacije proveo test opravdanosti miješanja u pravo na imovinu u kontekstu Zakona o građevinskom zemljištu, koristeći opšte pravilo, koje je utvrđeno u jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, kojim pravilom je predviđeno da je miješanje u pravo na imovinu opravdano ukoliko zadovoljava određene kumulativno postavljene uslove, a prije svega: a) vladavine prava i zakonitosti, b) legitimnog cilja u opštem ili javnom interesu, c) pravedne ravnoteže između javnog interesa zajednice i zaštite imovinskih prava; da je, po tom opštem pravilu, u slučaju kada se radi o imovini, prije svega potrebno utvrditi da li se radi o imovini u smislu odredbe člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, i da, ukoliko se radi o takvoj imovini, treba utvrditi da li postoji miješanje u pravo na imovinu, o kojem obliku miješanja u pravo na imovinu se radi, da li je to miješanje provedeno u skladu sa principima vladavine prava i zakonitosti, da li je to miješanje imalo legitiman cilj u opštem ili javnom interesu, te da li postoji ravnoteža, odnosno odnos adekvatnosti i proporcionalnosti između javnog interesa i zaštite prava na imovinu; da je u konkretnom slučaju evidentno postojanje imovine u smislu člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju, jer se naknada za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (renta) plaća za korištenje gradskog građevinskog zemljišta koje je u privatnom i u državnom vlasništvu; da se u kontekstu transformacije vlasničko-pravnih odnosa i Zakona o stvarnim pravima, pravo korištenja ne može posmatrati kao poseban pravni režim na zemljištu, niti se isto može smatrati posebnim stvarnim pravom, već samo kao jedan od elemenata prava vlasništva, odnosno kao jedno od vlasničko-pravnih ovlaštenja, te da se, kao takvo, ne bi moglo smatrati osnovom za nastanak obaveze plaćanja sporne naknade; da je, analizirajući osporene odredbe Zakona u smislu člana 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije, Ustavni sud zaključio, da se radi o jednom od oblika ograničavanja prava vlasništva, odnosno miješanja države u pravo na imovinu, koje se ogleda u nadziranju, odnosno kontroli korištenja imovine propisivanjem naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta (rente) kako na gradskom građevinskom zemljištu u privatnom vlasništvu, tako i na gradskom građevinskom zemljištu u državnom vlasništvu; da Ustav Federacije Bosne i Hercegovine garantuje pravo na imovinu, kao jedan od ustavno-pravnih principa, dok član 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije propisuje da svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje imovine, te da je miješanje u pravo na imovinu dozvoljeno samo u javnom interesu, i pod uslovima predviđenim u zakonu i opštim principima međunarodnog prava; da je u ovom predmetu zakonodavac propisao naknadu za korištenje gradskog građevinskog zemljišta, koju označava kao rentu, te ostavio pravo jedinicama lokalne samouprave da istu određuju i utvrđuju osnove i mjerila za naplaćivanje naknade, što su iste i učinile donošenjem odluka o građevinskom zemljištu kao provedbenim aktima predmetnog zakona, a da iz dokaza u spisu slijedi da su jedinice lokalne samouprave na različit način definisale pojam "rente" kao i kriterije i visinu naknade, čime je, čini se, uspostavljen sa ustavnog aspekta prava na jednakost pred zakonom, različit tretman fizičkih i pravnih lica, obzirom na mjesto izgradnje objekta; da je Ustavni sud ispitao da li je izvršeno miješanje proporcionalno, odnosno da li postoji fer balans između javnog interesa i zaštite prava na imovinu i zauzeo stav da u ovom ustavnosudskom predmetu zakonodavac ni u jednom trenutku nije dokazao postojanje opravdanog i legitimnog cilja za propisivanje sporne naknade, jer je ograničavanje stvarnih prava, u kontekstu prava vlasništva, moguće samo u javnom interesu i pod uslovima predviđenim u zakonu u skladu sa principima međunarodnog prava, te da Ustavni sud smatra da propisivanje sporne naknade nije opravdano i nije u javnom interesu, pogotovo imajući u vidu činjenicu da fizička i pravna lica prilikom dodjele gradskog građevinskog zemljišta plaćaju naknadu za dodjelu gradskog građevinskog zemljišta, nakon čega plaćaju naknade jedinicama lokalne samouprave prilikom izdavanja urbanističke saglasnosti, građevinske dozvole i upotrebne dozvole, te plaćaju različite vrste komunalnih naknada, s tim što je, i pored plaćanja svih naprijed navedenih naknada, prilikom prometa nekretnina, u slučaju gradskog građevinskog zemljišta propisana i zakonska obaveza plaćanja

poreza na promet, čija visina prvenstveno zavisi od vrijednosti samog gradskog građevinskog zemljišta; da je na osnovu svega navedenog Ustavni sud zaključio da konkretno ograničavanje, odnosno miješanje u pravo na imovinu propisivanjem sporne naknade kao rente, koja se naplaćuje doživotno, narušava ravnotežu i fer balans između javnog interesa i zaštite prava na imovinu, i da miješanje u pravo na imovinu spornim zakonskim odredbama nije preduzeto sa legitimnim ciljem u javnom ili opštem interesu.

S obzirom da je Ustavni sud Federacije BiH, naprijed pomenutom presudom, utvrdio da su odredbe Zakona o građevinskom zemljištu, koje konstituišu i regulišu obavezu plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta, neustavne, odnosno da propisivanje te naknade nije opravdano i da nije u javnom interesu, da takvo propisivanje predstavlja miješanje države u pravo na imovinu obveznika njenog plaćanja kojim se narušava ravnoteža i fer balans između javnog interesa i zaštite prava na imovinu, kao i da miješanje u pravo na imovinu spornim zakonskim odredbama nije preduzeto sa legitimnim ciljem u javnom ili opštem interesu, ovaj sud je ocijenio da iz tih razloga, bez obzira što je obaveza plaćanja naknade tužiocu utvrđena na osnovu Zakona o građevinskom zemljištu i predmetne Odluke, ne postoji valjan pravni osnov da se bilo koje fizičko ili pravno lice (pa samim tim i tužilac) obaveže na plaćanje predmetne naknade.

Ovo stoga što svi zakoni i podzakonski akti, kojima se propisuju obaveze, ili utvrđuju prava, moraju biti u skladu sa Ustavom Federacije i Ustavom Bosne i Hercegovine, kao i sa Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i njenim protokolima, a u konkretnom slučaju, iz sadržaja pomenute presude Ustavnog suda Federacije BiH proizilazi da odredbe Zakona o građevinskom zemljištu, koje se odnose na obavezu plaćanja naknade za korištenje građevinskog zemljišta, nisu u skladu sa tim domaćima i međunarodnim aktima, i da bi njihova primjena mogla dovesti do povrede prava na imovinu fizičkih i pravnih lica kojima je, na osnovu Zakona o građevinskom zemljištu i predmetne Odluke, naloženo plaćanje te naknade.

S tim u vezi, ovaj sud posebno ističe da su, shodno odredbama člana II-1.,2. i 6. Ustava Bosne i Hercegovine, te člana II-A-6. Ustava Federacije BiH, ne samo sudovi, nego i organi uprave i druga tijela sa javnim ovlaštenjima dužni da, u postupcima koje vode, štite ljudska prava i osnovne slobode koja su garantovana tim Ustavima i Evropskom konvencijom o ljudskim pravima, jer se Evropska konvencija o ljudskim pravima i njeni protokoli direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima, zbog čega, u pogledu ljudskih prava Evropska konvencija predstavlja najviši domaći materijalni i procesni zakon unutar Bosne i Hercegovine.

Obaveza redovnih sudova da u svakom konkretnom predmetu primijene međunarodne standarde za zaštitu ljudskih prava i sloboda iz Evropske konvencije o ljudskim pravima proizilazi ne samo iz citiranih ustavnih odredaba, nego i iz sadržaja odluke koju je Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, donio na sjednici održanoj 24.05.2013. godine, u predmetu broj AP-369/10.

U tački 34. te odluke Ustavni sud je istakao:

34. Ustavni sud pri tome podsjeća da se, u smislu odredbe člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji i u njenim protokolima direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, te da imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. U konkretnom slučaju, prema mišljenju Ustavnog suda, redovni sudovi su propustili da primijene ustavne odredbe koje ukazuju na prioritet primjene Evropske konvencije i njenih protokola u odnosu na bilo koji drugi zakon. Dakle, redovni sudovi, prilikom odlučivanja o tužbenim zahtjevima, imaju ustavnu obavezu da primijene međunarodne standarde za zaštitu ljudskih prava i sloboda, što je u konkretnom slučaju izostalo.

Iz sadržaja citirane tačke navedene odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine jasno proizilazi da redovni sudovi, prilikom odlučivanja o tužbenim zahtjevima, imaju ustavnu obavezu da, u slučaju kada ocijene da postoji sukob između domaćeg zakonskog ili podzakonskog akta sa

Evropskom konvencijom i njenim protokolima, primijene Konvenciju, odnosno međunarodne standarde za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

Pored toga, i u odluci o dopustivosti broj 12/18, od 27.09.2018. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ broj 76/18), Ustavni sud Bosne i Hercegovine je, u tački 15., izrazio stav da, obaveza redovnih sudova da direktno primjenjuju Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i njene protokole, postoji prilikom odlučivanja u svakom konkretnom predmetu.

Nepostojanje valjanog zakonskog osnova za obavezivanje tužioca na plaćanje predmetne naknade, tj. zakonskog osnova koji bi bio u skladu sa najvišim domaćim i međunarodnim aktima, po shvatanju suda predstavlja razlog za poništavanje osporenog i prvostepenog akta, jer bi njihovo održavanje na snazi, shodno stanovištu Ustavnog suda iznesenog u naprijed pomenutoj presudi, predstavljalo povredu prava tužioca na imovinu, koje pravo je zaštićeno odredbama člana 1. Prvog Protokola uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima i odredbama člana II 3. k) Ustava Bosne i Hercegovine.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 016751 17 U, od 19.04.2019. godine)

Prilog broj 6.:

PROCESNO PRAVO

Teret dokazivanja u upravnom sporu i upravnom postupku

Član 22. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05)

Član 135. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99)

U UPRAVNOM SPORU SVAKA STRANKA DUŽNA JE DOKAZATI ČINJENICE NA KOJE SE POZIVA, A AKO ONA NE PREDOČI DOKAZE ZA SVOJE NAVODE ILI SE NA OSNOVU IZVEDENIH DOKAZA NE MOŽE SA SIGURNOŠĆU UTVRDITI NEKA ODLUČNA ČINJENICA, SUD ĆE O NJENOM POSTOJANJU ZAKLJUČITI PRIMJENOM PRAVILA O TERETU DOKAZIVANJA.

U UPRAVNOM POSTUPKU, OSIM AKO NIJE RIJEČ O ČINJENICAMA KOJE SU OPŠTE POZNATE, STRANKA JE DUŽNA DA ZA SVOJE NAVODE PONUDI DOKAZE I DA IH PO MOGUĆNOSTI PODNESE.

Iz obrazloženja:

„Prema tome, tužilac je, ukoliko se protivi izdavanju pomenute saglasnosti, kao stranka u postupku bio dužan da dokaže da uređenje terena oko stambeno-poslovnog kompleksa koji se gradi nije u skladu sa važećim urbanim standardima, odnosno da će planiranom gradnju ili zahvatima u prostoru doći do ugrožavanja nekih njegovih konkretnih prava ili na zakonu zasnovanih pravnih interesa, te da u tom smislu iznese činjenice koje se tiču tih pitanja i predloži dokaze kojima se potkrepljuju te činjenice.

Međutim, tužilac ni tokom prvostepenog, ni tokom žalbenog postupka, kao ni u predmetnoj tužbi, nije iznio nijednu takvu činjenicu, osim što, tvrdi da izdavanje predmetne urbanističke saglasnosti ugrožava ulaz u njegov skladišni prostor, ali ni za ovu tvrdnju ne nudi, niti predlaže bilo koji konkretan dokaz, zbog čega se, u skladu sa pravilima o teretu dokazivanja

u upravnom postupku i upravnom sporu, njegove tvrdnje ne mogu uzeti kao dokazane i zbog čega su po shvatanju ovog suda bez uticaja na rješavanje ove upravne stvari.

Ovo stoga što je odredbama člana 22. stav 2. Zakona o upravnim sporovima („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05), izričito propisano *da je svaka stranka dužna dokazati činjenice na koje se poziva, a da će, ako ona ne predoči dokaze za svoje navode ili se na osnovu izvedenih dokaza ne može sa sigurnošću utvrditi neka odlučna činjenica, o njenom postojanju sud zaključiti primjenom pravila o teretu dokazivanja.*

Pored toga, odredbama člana 135. stav 2. Zakona o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 2/98 i 48/99), propisano je *da je, ako nije riječ o činjenicama koje su opšte poznate, stranka dužna da za svoje navode ponudi dokaze i da ih po mogućnosti podnese*, što tužilac u konkretnom slučaju nije učinio ni tokom upravnog postupka, ni tokom upravnog spora.

Dakle, umjesto da iznosi činjenice koji se tiču zaštite njegovih prava kao vlasnika susjednih nekretnina i da u tom pravcu predlaže dokaze, tužilac je i tokom upravnog postupka i u tužbi bespotrebno i opširno iznosio činjenice koje se tiču drugih pitanja koja po materijalnom pravu nisu od uticaja na rješavanje ove upravne stvari (činjenice koje se tiču pitanja prava vlasništva i posjeda na predmetnoj parceli, zakonitosti, odnosno nezakonitosti rješenja donesenih u drugim, posebnim upravnim postupcima, zakonitosti, odnosno nezakonitosti rada prvostepenog i tuženog organa, navodnog planiranog nezakonitog sticanja prava vlasništva na građevinskom zemljištu na strani investitora, materijalne štete na strani tužioca i Opštine X), kao i činjenice koje se tiču pitanja za koja su predviđeni posebni upravni i sudski postupci, a o kojima se ne može raspravljati u predmetnoj upravnoj stvari.“

(Iz presude Kantonalnog suda u Tuzli broj 03 0 U 012690 14 U od 13.02.2015. godine, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj 03 0 U 012690 15 Uvp, od 27.02.2019. godine)